«Кәусар» бөбекжай-бақшасы» МКҚК

Тәрбиеленушісі

Баланың аты-жөні: Шалимов Хасән Рустамұлы

Туған күні, айы, жылы: 17.10.2017

Жынысы: ұл

Ұлты: Қазақ

Тобы: «Айгөлек»

Ата-анасы туралы мәлімет:

Әкесі: Шалимов Рустам

Жұмыс орны: Имам

Шешесі: Шалимова Жансая

Жұмыс орны: жұмыссыз

Ата-анасының телефон номері: 87029045206

ТУҒАНДЫҒЫ ТУРАЛЫ КУӘЛІК
СВИДЕТЕЛЬСТВО О РОЖДЕНИИ

Азамат (ша) **Гражданин (ка)**	ШАЛИМОВ ХӘСӘН РУСТАМҰЛЫ
Туған Родился (лась)	2017 жылы 17 қазан
Туған жері: Республикасы **Место рождения: Республика**	ҚАЗАҚСТАН
Облыс Область	АҚТӨБЕ
Аудан/Қала Район/Город	АҚТӨБЕ
Қала, ауыл Город, селение	АҚТӨБЕ

бұл жөнінде туу туралы актілерді тіркеу кітабында о чем в книге регистрации актов о рождении

2017 жылы 31 қазан

произведена запись за № 10-520-17-000257
жазу жазылды

ЖСН Присвоен ИИН 171017505716 берілді

АТА – АНАСЫ: РОДИТЕЛИ:

Әкесі Отец	ШАЛИМОВ РУСТАМ ТАЛҒАТОВИЧ
ұлты национальность	ҚАЗАҚ
азаматтығы гражданство	ҚАЗАҚСТАН
Шешесі Мать	ШАЛИМОВА ЖАНСАЯ КЕНЕСБАЙҚЫЗЫ
ұлты национальность	ҚАЗАҚ
азаматтығы гражданство	ҚАЗАҚСТАН
Тіркелген жері Место регистрации	Ақтөбе облысы Қобда аудандық мәдениет және тілдерді дамыту бөлімі ММ
Берілген мерзімі Дата выдачи	2017 жылы 31 қазан

Тіркеуші органның басшысы
А.Т. Жумагулова
Руководитель регистрирующего органа

№ 5627834

Мінездеме

Шалимов Хасан Рустамұлы 17.10.2017 жылы туылған. 27.11.2020 жылдан бастап МКҚК «Кәусар» бөбекжай – бақшасының тәрбиеленушісі. Күнделікті бөбекжай – бақшасына қалмай келеді. Денсаулық жағдайы қалыпты.

Хасан хлорик типіне жатады шапшаңдығымен, ұстамсыздығымен, тым қозғалғыштығымен ерекшеленеді.Оларда психикалық процестер шапшаң өтеді. Күйгелектік сондай адамдарға тән. Ол жұмыс істеуге жақсы қарқынмен кірісіп,күші таусылғанда оны тастап кете береді. Адамдармен қарым-қатынаста тынымсыз, агрессивті, шамданғыш болып келеді. Сондықтан холерик болған жерде ұрыстар жиі болады. Холерик темпераментінің жағымды жағы - энергия,белсенділік, құштарлық,инициативтік. Жағымсыз жағы - ұстамсыздығы, қаталдық, қатаңдық, шамдану, ыза.

Мінезі ашық, топтағы балалармен қарым –қатынас жасай алады, бірақ тұрақты емес. Бір орында жәй отыра алмайды, үнемі қозғалыста болады. Топтағы балалармен болып жатқан түрлі іс шараларға (жаттығулар, би, командалық ойындар т.б) қатысады, өлең жолдарын жатқа айтады, есте сақтау қабілеті жақсы дамыған. Сөзді түсінеді қайталап айтады. Берілген тапсырманы тәрбиешінің көмегінсіз орындай алмайды. Жасына сай оқыған мәтінге (ертегі, әңгімені) түсінеді, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді ажырата алады. Тәрбиеленушімен үнемі жеке түзету- дамыту жұмыстары жүргізіліп отыр. Баланың дамуы орташа деңгейде .

Топ тәрбиешісі: Құлбалина Қ.Б

Психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияның қорытындысы
Заключение психолого-медико-педагогической консультации

Мекемешінің Коррекционный р-н
Адрес п. Кабо

Телефон 55-02-17
Берілді Ахметов Аслан, 12.10.2017г.

Выдано
Кеңестен өткен жайлы 13 күні 12 айы 2017 жылы
в том, что был (а) консультирован (а) числа месяц год

1. Қорытынды / Заключение
Высшая

2. Білім беру бағдарламасы мен себебі ерекше білім беру қажеттіліктері бойынша ұсынымдар / Рекомендации по образовательной программе и особым образовательным потребностям:
с Воспитание и обучение по Типовой учебной программе дошкольного воспитания и обучения, общеобразовательной школы организации с Консультативным пунктом логопеда в детском саду

Заключение и рекомендации действительны —

ПМПК меңгерушісі Биарстанова Р.К.
Заведующий ПМПК

Мамандар
Специалисты

Бекітемін:
«Кәусар» бөбекжай – бақшасының
директоры Л.А.Ширманова

_____

Психологиялық-педагогикалық қолдаудың
жеке бағдарламасы
«Айгөлек» (мектепалды) тобы

2022 – 2023 оқу жылы

1. Тәрбиеленуші туралы жалпы мәлімет

Аты – жөні: Шалимов Хасан Рустамұлы 17.10.2017
Тәрбиеші: Құлбалина Қ.Б
ПМПК-ның қорытындысы: *Жалпы мектепке дейінгі ұйымда жеке оқу жоспарының негізінде инклюзивтік білім беру және тәрбиелеу. *Балабақшада психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету, логопедпен, дефектологпен, психологпен сабақтар ПМПК қорытындысы : Зерде бұзылыстары бар (психикалық дамуы тежелген)
Қолдау көрсету қызметкерінің А.Ж.Т.: Тәрбиеші: Құлбалина Қ.Б Психолог: Тулебергенова Б.Х
Оқыту формасы: Жеке оқу жоспары

Баланың жынтық сипаттамасы

Бірінші жарты жылдық

Білім беру саласы бойынша тәрбиеленушіге білім беру, тәрбиелеу дағдыларын қалыптастыру	Күтілетін нәтеже	Психологиялық (эмоционалдық, мінез-құлық) ерекшеліктері
Оқу қимылқтарының көрінісі: *Қимыл техникасының негізгі элементтерін дұрыс орындау икемділіктері мен дағдыларын қалыптастыру *Ертегілердің, әңгімелердің, тақпақтардың мазмұнын түсінуге және ондағы оқиға желісін қадағалауға үйрету. Тақпақтар мен өлеңдерді саналы жаттауға үйрету . * төрт және бес көлеміндегі көптіктерді санау және олармен әртүрлі операцияларды (қайталап санау, салыстыру, түрлендіру) орындауға үйрету *Өнер шығармаларын (көркем сурет өнері, графика сәндік – колданбалы өнер) қабылдау қабілетін қалыптастыру *Әлеуметтік дағдыларды коршаған әлеммен танысу, ересектермен және құрдастарымен қарым – қатынас негізінде қалыптастыру және дамыту	*Дене жаттығуларын орындауға қызығушылық байқатады. Тәрбиешінің көмегін қуана қабылдап, көмек көрсетілсе ғана тапсырманы орындайды. *Егер тапсырма қолжетімді болса, тырысады және ынталанады. 4 саны көлеміндегі заттарды санайды , қортынды санды атайды немесе көрсетеді. Бояу мен карындашпен заттың суретін үлгіге қарап отырып салады Тәрбиешінің аздаған көмегімен жеке және ұжымдық тапсырмаларды орындайды.	*Балалармен әңгімелеседі, ойындар ойнайды. * Оны мадақтап,қолдау көрсетсе өз-өзіне сенімді, белсенді және жетістікке жете алады.

Тәрбиеленушінің ерекше білім алу қажеттілігі және оны қанағаттандыру үшін арнайы шарттар

Бірінші жарты жылдық

Ерекше білім алу қажеттілігі	Тәрбиеленушінің ерекше білім алу қажеттілігі және оны қанағаттандыру үшін арнайы шарттар (тек қарастырылатын жағдайларға сәйкес келсе ғана белгілеу қажет)
1.Оқу жоспарын өзгерту	Жеке оқу жоспары
2. Пән бойынша оқу жоспарын өзгерту	Жеке оқу жоспары
3.Оқыту әдістері	1)жеке балаға бағытталған қысқа, баяу нұсқау (2-3 сөз) және нені орындау қажеттілігін түсінбеген жағдайда көрсетуді және ымды қолдану арқылы қайта түсіндіру; 2)жауап беруі үшін ұзақ уақыт бөлу; 3)жазба тапсырмаларын орындау кезінде дәптер парағында бағдарлана алуына көмектесу; 4)Көрнекі тапсырмаларының мәнін түсінуді жеңілдету үшін жұмысты орындаудың суреттік жоспарын, үлгілер мен көрнекі құралдарды қолдану; 5) жұмыс дәптері, оқулықтағы тапсырмаларға нұсқаулықтарды жеңілдету және қысқарту; 6) оқу бойынша жеке тапсырмалар. 7)Ойын құралдарын пайдалану жолдарын білу.
4.Оқыту нәтижесін бағалау амалдары(баланың жетістіктері)	1) Сөз, сөйлем құрау барысында жеке бақылау тапсырмаларды беру; 2)Тапсырмаларын орындау үшін уақытты ұлғайту; 3) педагогтың көмек ұсынуы: қысқа, баяу, қайталау үшін ауызша нұсқаулық, жауап дайындау үшін уақытты арттыру.
5.ҰОҚ – нің құралдарын таңдау,жеке оқу материалдарын дайындау	1) Жұмыс дәптері: жеке,арнайы дәптер құрастыру 2) Арнайы дидактикалық материалдар: жазу және оқу бойынша жеке карточкалар
7.Техникалық құралдарға қажеттілік	Қажет етпейді
8.Арнайы педагогтың көмегі	Білім беру саласы бойынша жеке оқу жоспары
10.Психологиялық көмек	Қажет етеді

ҰОҚ баланы бақылау хаттамасы

(ағымдық баға бірнеше күн ішінде)

Тәрбиеленушінің тегі мен аты Шашиев Хасан Рустамұлы

Тәрбиеші және мамандар (логопед, психолог, арнайы педагог) әрқайсысы жеке-жеке сабақтағы баланың тәртібімен қызметін бақылайды, мұндайда хаттамада көрсетілген қағидаттарды пайдаланады, баланың тәртібімен қызметіндегі бірде-бір белгіні назардан тыс қалдырмайды.

Көрсетілген белгі әлсіз байқалған жағдайда,сәйкесінше бағанда «1» қойылады, егер белгі айтарлықтай байқалған жағдайда, сәйкесінше бағанда «2» қойылады.Егер кестеде көрсетілген мінез-құлық сипаттамасы байқалмаса, баған бос күйінде қалады.

Баланың мінез-құлқының қандайда бір сипаттамасын белгілеген кезде күдік туындайтын болса, баланың жақын арада өзін қалай ұстағанын еске түсіру қажет.

Бақылау бірнеше күн бойы әртүрлі ҰОҚ жүргізіледі.

№ р/с	Бағаланатын сипаттама	Бақылау мерзімі Білім саласы					
	I.Топтағы тәртібі	10.10.22	13.10.22	18.10.22	27.10.22	31.10.22	3.11.22
1.	Импульсивті, ширақ, сабақта ұзақ отыра алмайды,істі аяғына дейін орындамайды.	1	1	1	2	2	2
2	Тапсырмаларды бірнеше мәрте қайталауды және ересек адамның тұрақты бақылауын Қажет етеді.	1	1	1	1	2	
3.	Тәрбиеші нұсқаулықтарын,талаптарын бірден емес,баяу қабылдайды.Тежеледі Жұмысқа бірден кірісіп кете алмайды, ұзақ Уақытты қажет етеді.	1	1	2	2	2	2
4.	Тәрбиешіге және/немесе балаларға сабақта кедергікелтіреді.	2	2	2	2	2	2
5	Топ өмірі тәртібінің ережелерін, тәрбиеші талаптарынорындамайды.	1	1	2	2	2	
6.	Тәрбиешінің жаппай берген нұсқаулықтарына мән бермейді, өз бетімен жұмысына қосылмайды және ересек адамның көмегінсіз тапсырмаларды орындамайды.	1	1	1	2	2	2
	II.Қызмет қарқыны						
1.	Тежелген, баяу, басқа балаларға ілесе алмайды.	2	2	2	2	2	2
2.	Жұмыс қарқыны баяу.Тез шаршайды,:әлсіз немесе,керісінше,ширақ бола түседі.	1	1	2	2		

Кестеніңжалғасы

3.	Қалай болса солай жұмыс жасайды,көптеген қателіктер жібереді, сабақбарысын бақыламайды, жан-жағына көп алаңдайды.	1	1	2	2	2	2
4.	Жұмыс қарқыны жылдам, бірақ абыл-сабыл және «есерлене» жұмыс істейді.	1	1	1	1	2	
	III.Танымдық дамуы						
1.	Жеткілікті деңгейде ұғымтал емес: қарапайым сұрақтар мен тапсырмаларға жауап беруге қиналады.	2	2	2	2	2	2
2.	Үнемі қосымша түсініктемелер мен көмекті қажет етеді.	1	1	2	2		
3.	Қоршаған орта туралы білім аясы,оқу үшін қажетті біліктері мен дағдылары жеткіліксіз.	2	2	2	2	2	
4.	Көзбен қабылданатын ақпаратты қабылдау қиындығы: суреттегі қажетті нәрселерді бірден көре алмайды,дәптердегі,жазудағы, оқулықтағы кеңістікке нашар бейімделеді.	1	1	1	2	2	2
	IV.Сөйлеу дамуы						
1.	Сөйлеуі жеткілікті түрде түсінікті емес. Дыбыстарды шығаруда қиындықтар кездеседі.	1	1	1	1	2	2
2.	Басқа балаларға қарағанда сөздік қоры жұтаң. Сөйлеудің грамматикалық құрылысының бұзушылықтары байқалады.	1	1	2	2	2	2
3.	Көлемді пікірлерді, түсінгенін айтуда қиындықтар айқын білінеді.Қысқа сөйлеуге тырысады.	1	1	1	2	2	2
4.	Ақпаратты есту арқылы қабылдау баяулығы,сөйлегенде немесе түсіндіргенде қиын қабылдайды.	1	1	2	2		
	V.Қатарластарымен және ересектермен қарым-қатынасқа түсуі						
1.	Жалғыз болғанды жақсы көреді,байланысқа көп түсе қоймайды,балалардан аулақ жүруге тырысады.	2	2	2	2	2	2
2.	Балалармен жанжалдасып қала береді, жиі төбелесіп,ашуланады.	2	2				
3.	Әңгімеге немесе ойынға кіріп кете алмайды.	1	1	1	2	2	2
4.	Шектен тыс көпшіл, балалармен, мұғалімдермен, өзге ересек адамдармен қарым-қатынаста дистанция сақтамайды.	2	2	2	2		

Кестенің жалғасы

	VI.Эмоционалды ерекшеліктері						
1.	Көңіл-күйікөтеріңкі,мылжың,«әржерге араласады», ескертулер мен сынға назар аудармайды.	1	1	2	2	2	2
2.	Эмоционалды«құбылулар»:тезтұтанады, қызба, ашулы күйден жылауға және ренжуге тез ауысады. Эмоционалды тұрғыда адекватты болмауы мүмкін: себепсіз күліп, айқайлап, жылап, өз-өзімен сөйлейді (қажетінің астынсызу).	1	1	1	2	2	2
3	Балалармен ересектерге қатысты агрессия білдіреді.	1	1	2	2		
4.	Көңіл-күйі түсіп кеткен, қорқақ,үрейлі,өз күшіне сенімсіз,бәрін кері қабылдайды.	1	2	2	2	2	2
5.	Сәтсіздікке,ескертпелерге,төмен бағаға ақылға қонымсыз реакция: наразылану,айқайлау,жылау, мұғаліммен дауласу,қызметтен бастарту(қажетінің астын сызу).	1	1	2	2	2	2
	VII.Моторлы даму						
1.	Графикалық қызметі нашар дамыған,жазуы қисық,түсініксіз.	2	2	2	2	2	2
2.	Жалпы координациясы бұзылған. ебедейсіз, икемсіз.	2	2	2	2	2	2
3.	Еңбек және сурет ҰОҚ қиын беріледі.	2	2	2			
4.	Негізінен (жиі) сол қолмен жұмыс жасағанды жақсы көреді.						
	VIII.Әлеуметтік-тұрмыстық дағдылар						
1.	Өзін шешіндіру,киіндіру,ілгектерін тағу, бауын байлау және т.б.қиналады.	1	1	2	2	2	2
2.	Сабаққа өз бетімен дайындала алмайды: сабаққа қажетті дәптерлерді,оқулықтарды, оқу құралдарын өз бетімен шығара алмайды.	2	2	2	2		
3.	Қалай болса, солай тамақ ішіп, киінеді, «салақ», әркез өз заттарын жоғалтып не ұмытып жүреді (қажетінің астын сызу).	2	2	2			

Баланың ҰОҚ - дегі тәртібі мен қызметін психологиялық-педагогикалық бағалау

(бірнеше күнгі бақылау нәтижелері енгізіледі)

Баланың тегі,аты Тасимов Жасан Рустамұлы
Жасы: 5
Тәрбиеші/психолог Бұлбашина Ф.Ғ.
Тобы «Айгөлек» мектепалды
Бақылау мерзімі 03.11.2022 ж

Баланы білім беру саласы үстінде бақылау нәтижелері бойынша толтырылады. Әрбір бағанға бақылау хаттамасында жиі қолданылған балл қойылады.

№	Бағаланатын сипаттама	Балмен берілген баға
	I.Топтағы тәртібі	
1.	Импульсивті,ширақ,топта ұзақ отыра алмайды,істі аяғына дейін орындамайды.	2
2	Тапсырмаларды бірнеше мәрте қайталауды және ересек адамның тұрақты бақылауын қажет етеді.	2
3.	Мұғалім нұсқаулықтарын,талаптарын бірден емес,баяу қабылдайды.Тежеледі.Жұмысқа бірден кірісіп кете алмайды, ұзақ уақытты қажет етеді.	2
4.	Тәрбиешіге және/немесе балаларға сабақта кедергі келтіреді.	2
5	Топта өмірі тәртібінің ережелерін, мұғалім талаптарын орындамайды.	2
6.	Мұғалімнің жаппай берген нұсқаулықтарына мән бермейді,өз бетімен ҰОҚ жұмысына қосылмайды (жоқ болғандай) және ересек адамның көмегінсіз тапсырмаларды орындамайды.	2
	II.Қызмет қарқыны	
1.	Тежелген, баяу, басқа балаларға ілесе алмайды.	2
2.	Жұмыс қарқыны баяу.Тез шаршайды,шалдығады:әлсіз немесе,керісінше,ширақ бола түседі.	2
3.	Қалай болса солай жұмыс жасайды, көптеген қателіктер жібереді,сабақ барысын бақыламайды,жан-жағына көп алаңдайды.	2
4.	Жұмыс қарқыны жылдам, бірақ абыл-сабыл және «есерлене»жұмыс істейді.	2

Кестенің жалғасы

	III.Танымдықдамуы	
1.	Жеткіліктідеңгейдеұғымталемес:қарапайымсұрақтар ментапсырмаларғажауап беругеқиналады.	2
2.	Үнемікосымшатүсініктемелерменкөмектіқажететеді.	2
3.	Қоршағанортатуралыбілімаясы,оқуүшінқажетті біліктерімендагдыларыжеткіліксіз.	2
4.	Көзбенқабылданатынақпараттықабылдауқиындығы:суреттегіқажеттінәрселердібірденкөреалмайды,дәптердегі,жазудағы,оқулықтағыкеңістіккенашар бейімделеді.	2
	IV.Сөйлеудамуы	
1.	Сөйлеуіжеткіліктітүрдетүсініктіемес.Дыбыстарды Шығарудақиындықтаркездеседі	2
2.	Басқабалаларғақарағандасөздікқорыжұтаң.Сөйлеудіңграмматикалық құрылысының бұзушылықтары байқалады.	2
3.	Көлемді пікірлерді, түсінгенін айтуда қиындықтар айқынбілінеді.Қысқасөйлеугетырысады.	2
4.	Ақпараттыестуарқылықабылдаубаяулығы,сөйлегенде немесетүсіндіргендеқиынқабылдайды.	2
	V. Қатарластарымен және ересектермен қарым-қатынасқатүсуі	
1.	Жалғызболғандыжақсыкөреді,байланысқакөптүсе қоймайды,балалардынаулақжүругетырысады.	2
2.	Балаларменжанжалдасыпқалабереді,жиітөбелесіп, ашуланады.	2
3.	Әңгімегенемесеойынғакіріпкетеалмайды.	2
4.	Шектентыскөпшіл,балалармен,мұғалімдермен,өзгеересек адамдармен қарым-қатынаста дистанция сақтамайды.	2
	VI.Эмоционалдыерекшеліктері	
1.	Көңіл-күйікөтеріңкі,мылжың,«әржергеараласады», ескертулерменсынғаназараудармайды.	2
2.	Эмоционалды«құбылулар»:тезтұтанады,қызба,ашулықүйденжылауға және ренжуге тезауысады. Эмоционалды тұрғыда адекватты болмауы мүмкін:себепсіз күліп, айқайлап, жылап, өз-өзімен сөйлейді(қажетінің астын сызу).	2

Кесте жалғасы

3	Балалармен ересектерге қатысты агрессия білдіреді.	1
4.	Көңіл-күйі түсіп кеткен, қорқақ, үрейлі, өз күшіне сенімсіз,бәрін кері қабылдайды.	1
5.	Сәтсіздікке,ескертпелерге,төмен бағаға ақылға қонымсыз реакция: наразылану, айқайлау, жылау, мұғаліммен дауласу, қызметтен бастарту (қажетінің Астын сызу).	2
5.	**VII.Моторлы даму**	
1.	Графикалық қызметі нашар дамыған, жазуы қисық, түсініксіз.	2
2.	Жалпы координациясы бұзылған. Ебедейсіз, икемсіз.	2
3.	Еңбек және сурет сабақтары қиын беріледі.	2
4.	Негізінен(жиі)сол қолмен жұмыс жасағанды жақсы көреді.	2
6.	**VIII.Әлеуметтік-тұрмыстық дағдылар**	
1.	Өзін шешіндіру,киіндіру,ілгектерін тағу,бауын байлау жәнет.б.қиналады.	2
2.	ҰОҚ - не өзбеті мен дайындала алмайды:сабаққа қажетті дәптерлерді,оқулықтарды,оқу құралдарын өзбетімен шығара алмайды.	2
3.	Қалай болса,солай тамақ ішіп, киінеді,«салақ»,әркез өз Заттарын жоғалтып не ұмытып жүреді (қажетінің астын сызу).	2

Толтырылған күні«03.11.»2022 ж.

_____Тәрбиешінің қолы

Білім алушының мінездемесі

(бірінші/екінші жарты жылдық, жыл соңы)

(бала мен жұмыс жасайтын әрбір тәрбиеші және ӘПҚ-ның әрбір маманы толтырады)

Аяс ы		Мықты жақтары/озекті деңгей	Қиындықтары
Білім беру саласының мазмұнын игеру	Оқу	Естіп қабылдауы: тілдік емес (телефон қоңырауы, шаңсорғыш шуы, автокөлік сигналы, дабыл, жауын шуы және теңіз соқпа толқынының дыбысы, сиырдың мөңіреуі, аттың кісінеуі және т.б)дыбыстарға көңіл аударады	Түрлі дыбыстарды қолдану барысында, дауыс қаттылығы (катты – ақырын) жоғарлығындағы (жоғары – төмен) дыбыстарды шатастырады.
	Жазу	Солдан оңға, жоғарыдан төмен бағытта тақтадан аршынды қозғала, шүберекпен сүрту, қағаз бетіне қолдың буынымен белгілі бір қозғалысты орындау, жолақша бойынша саусақпен жүргізе алу, қарындашпен үздіксіз сызуға бейім	Оң және сол жақ бөліктерді шатастырады. Жолақшаның басынан аяғына дейін қарындашпен сызып жеткізе алмайды.
	Математика	4 көлеміндегі заттарды саусақтардың санымен сәйкестендіру, заттарды ұзындығы, биіктігі, жуандығы бойынша салыстыру, жыл мезгілдерін (күз, қыс, көктем, жаз) біледі.	4 саны көлеміндегі заттарды санайды, қортынды санды атап көрсете алмайды. Тәулік бөліктерін өздігінен айта алмайды.
	Басқа білім беру саласы (музыка және дене шынықтыруды қоса алғанда)	Көрсетілген жаттығуларды өздігінен орындайды.Ойын ережелерін түсінеді. Жүру мен жүгірістегі, секірумен лақтырудағы қимыл тепе – теңдігін сақтайды. Ересекпен бірге ән салу икемділігі бар, аспаптың дыбысына көңіл асады.	Өздігінен жаттығулар орындауға қиналады.Шапшаң қимылды ойындардың ережелерін бұзады. Өлеңнің сөздерін айтпайды, ынылдап қосылады.
Оқу қызметі: мотивация, өзін-өзі ұйымдастыру,оқу		ҰОҚ жеке оқу жоспары негізінде жүзеге асырылады	Қиындық жоқ

әрекеттерін жоспарлау,орында у және бақылау.		
Жұмысқа қабілеттілік және қызмет Қарқыны	Қабілеттілік және қызмет қарқыны жоғары	Қиындық жоқ
Сөйлеу:өзінің сөйлеуі және түсінуі	Анық сөйлейді, жақсы түсінеді.	Қиындық жоқ

Қабылдау,түсіну,жад,ойлау.	Берілген тапсырманы тәрбиешінің көмегімен орындайды.	Өздігінен қабылдап, түсініп, тез ойлауы төмен
Эмоциялар және мінез-құлық (ҰОҚ –де немесе ҰОҚ –нен тыс)	Эмоциялары баяу туады, бірақ тереңдігімен және күштілігімен ерекшеленеді.	Өте сезімтал, реніштерін, қиындықтары бар екенін ешкімге көрсетпейді.
Тәрбиеші және құрдастармен қарым-қатынас жасау және өзара әрекеттесу	Құрдастарымен тәрбиешімен қарым – қатынасы жақсы, тіл табысады.	Өкпелегіш, тұнық, ойын ашық айтпайды
Қозғалыс дағдылары (ұсақмоторика, жалпымоторика)	Ұсақ мотрикасы, жалпы моторикасы жақсы дамыған. Үлгі бойынша жұмыстанады.	Өздігінен тапсырмаларды орындауға қысылады.
Өз-өзіне қызмет көрсету дағдылары Әлеуметтік-тұрмыстық бағдарлау	Өз – өзіне қызмет көрсете алады, өз киімдерін киіп, шешуді біледі. Заттарға ұқыпты.	Өз – өзіне қызмет көрсету барысында киімдерді жинауды ұмытып кетеді. Заттарды орындарына орналастыруға мән бермейді.
Сүйікті тапсырмалары, қызығушылықтары, әдеттері	Сурет салғанды ұнатады, түрлі суреттерді тегіс бояйды. Суреттерді қарағанды ұнатады.	Салынған суреттер өзіне ұнамаса ешкімге көрсеткісі келмейді.
Оқытудағы мүмкін болар Қиындықтардың себептері	Жаңа материалдарды түсіндіру барысында тәртіп сақтайды	Жаңа материалдарды түсіндіруде тез қабылдай алмайды
Бақыланатын фактілерді жалпылау Баланың ҰОҚ қызметінде балаға сәйкес келетін тапсырмалар еңгізу	**Білім алуда сәтті болуы үшін қажет балада бар ресурстар** Тыныштық, тыңдау, берген тапсырмаларды таза орындау.	**Оқу процесінде ескеруі тиіс Шектеулер** Бала деңгейіне келмейтін тапсырмалар бермеу, тапсырмалардың жеңіл болуы, тыныш жер.
Оқу процесін ұйымдастыруға ұсынымдар(нақтырақ)	Баланың ҰОҚ барысында көңіл – күйін ескеру, бала деңгейіне келетін тапсырмалардың жеңілдігі, уақытты шектемеу, өз ойын жеткізуге деген қызығушылығын арттыратын ойындар беру.	

«Қаусар» бобекжай – бақшасы МКҚК

«Бекітемін»
«Қаусар» бобекжай – бақшасының директоры
Л.А.Ширманова _____

«Психикалық дамуы тежелген балалар үшін түзету – дамыту бағдарламасы»

«Айгөлек» (мектепалды) топ

2022 – 2023 оқу жылы

Психикалық дамуы тежелген балалар үшін түзету-дамыту бағдарламасы

Кіріспе

Қазіргі уақытта ортамызда болып жатқан әлеуметтік жаңұя мәселелері, экологиялық-экономикалық дағдарыстар жүйке жүйелері бұзылған, психикалық аурулары бар, кемтар болып туылатын нәрестелердің саны жыл сайын өсіп отыр. Жалпы білім беретін мекемелерде ондай балалар аз емес. Мектепте және үйде де ондай балалар жеке ықпал жасауды қажет етеді. Ол үшін баланың психологиялық қажеттіліктерін, оқу үлгерімін зерттеп, психологиялық түзеу жұмыстарын ұйымдастыру керек. Зерде бұзылыстары бар балалардың құрамына қарай көптеген түрлері болады.Олардың бір бөлігінде орталық жүйке жүйесі аса қатты бұзылмаса,кейбірінде функционалдық жетілмеушілік байқалады.Сондай-ақ, ағзаның әлсіреуі,созылмалы аурулардың әсері психикалық-жүйке жүйесіне әсер ететіні сөзсіз,қолайсыз әлеуметтік шарттар мен психикалық соққыға әкелетін жағдайлар баланың зерде бұзылыстарын тежейтін жағдайлардың тағы бір себебі.

Зерде бұзылыстарының интелектуалды деңгейі көбіне таным процестері: зейіні, логикалық есте сақтауы, ойлауы, кеңістікті бағдарлауы төмен болып келеді Қазіргі таңда адамзат ғылым мен білімді игеруде психология ғылымынсыз өркениеттің өріне еркін қол жеткізе алмайды. Өйткені психология барлық салаларда қамтылады. Осыған орай әр психологтың алдында тұрған мәселе қазіргі кездегі балалардың дамуындағы бұзылыс түрлерінің жиі кездесетін барлығымызға мәлім.

Бағдарламаның теориялық негізі ретінде психологияның мамандары Л.С. Выготский, П.Я. Гальперин, В.В. Давыдов, А.В. Запорожец, А.Н. Леонтьев, Д.Б. Эльконин, В.И. Лубовской К.С. Лебединская, А. Кушербаев Г. Кальпебаева және басқада ғалымдардың психикалық дамудың негізгі заңдылықтары мен жалпы ережелері туралы, жас ерекшеліктеріне байланысты түзету-дамыту жұмыстары,оқыту мен дамытудың қатынастары және мектеп жасына дейінгі балалық шақтың маңыздылығы туралы еңбектері негізге алынды.

Бағдарламаның мақсаты: Зерде бұзылыстары бар балалармен (5-6 жас) дамыту-түзету жұмыстарын жүргізуді жүзеге асыру және келешекте баланың толық дамыған тұлға болып қалыптасуы мен әлеуметтік ортаға бейімделуін қамтамасыз ету.

Міндеттері:

- Баланың психикалық іс-әрекеттерін дамыту;
- Түзету-дамыту жұмыстарын жүзеге асыру;
- Әр баланың жекелей қабілеттері мен мүмкіндіктерін дамыту;
- Баланың даму кезеңіндегі ағарту жұмыстарын жүргізу.

Бағдарламаның жүзеге асырылу шарттары:

Зерде бұзылыстары бар балалардың мінез-құлықтарының ерекшеліктері жайында білімділік-біліктілік қабілеті бар,осы топтағы балалармен жұмыстың қазіргі заман талабына сай әдіс-тәсілдерін жетік меңгерген мамандарының өзара бірлесіп жұмыс жасауы бағдарламаның іс-жүзінде жүзеге асырылуының негізгі шарты болып табылады.

Бағдарлама зерде бұзылыстары бар балалардың жас ерекшеліктері мен спецификалық ерекшеліктерін ескере отырып құрылды.

Бағдарламаның көлемі: бағдарлама оқу жылы бойынша есептелген.

Жұмыс түрі: аптасына –
Танымдық іс-әрекетінің кемшіліктерін түзету -аптасына үш Қоршаған ортамен таныстыру және сөйлеуді дамыту - аптасына бір рет
Сенсорика - аптасына бір рет
Түзету жұмысы* -аптасына бір рет

Жұмыс барысы:

1. **Ұйымдастырушылық-әдістемелік кезең**. Бұл кезеңде ПМПК ұсынысы және арнайы мамандарының ұсынысы (жекелей кеңестер жүргізу арқылы) бойынша жеке бағдарлама құру.
2. **Диагностикалық кезең.** Балаға анықтамалық мәліметтер жинау,сараптама жүргізу.
3. **Түзету-дамыту кезеңі**.Баламен жекелей сабақтар жүргізу.
4. **Қорытынды кезең.** Қорытынды сараптама жүргізу және қорытындысын шығару.

Балаларды диагностикалық сараптамадан өткізу жылына 2-рет,оқу жылының басында және оқу жылының соңында өткізіледі.Сонымен қатар,жұмыс нәтижесі бағдарлама бойынша қаралады.

Балалармен сабақ жүргізуді ұйымдастыру барысында төмендегі функциялар жүзеге асырылады:

• Баланың эмпатикалық қабылдауы.
• Психологиялық атмосфераны және психологиялық қауіпсіздікті құру.
• Баланың көңіл-күйін көтеру.
• Жан-жақты қамтылған тапсырмалар қою және оны баланың қабылдауын қамтамасыз ету.
• Тапсырмалар құрылымының тақырыпқа сай болуы.
• Тақырып түрін таңдауда көмек көрсету.
• Сурет салу барысында баланың орындаған жұмысы арқылы оның көңіл-күйін сезіну.

Күтілетін нәтиже:

- Үлкендермен,өзінің құрбы-құрдастарымен өзара адекватты қарым-қатынас жасау;
- Ақпараттың танымдық түрлерін қолдану;
- Өзінің іс-тәжірибесінің нәтижесін көре білу;
- Өзінің ой-пікірі мен талап-тілектерін белсенді әрі ашық жеткізу;
- Үлкендермен бірлесіп жұмыс жасауға дайын екендігін көрсету және үлкендердің көмегін қабылдай білу;
- Құрбы-құрдастарының жанынан табыла білу,бір-біріне зиян келтірмеу,оларға үнемі көмек көрсету;
- Әдеттегі жағдайларда өзін адекватты ұстау;
- Сөздік құрылым бойынша 3-4 жеңіл іс-әрекеттерді орындау;
- Үлкендермен және өзінің құрбы-құрдастарымен өзара қарым-қатынас жасағанда сөздік қорды пайдалану,өзінің негізгі талап-тілектерін жеткізе білу.

«Қәусар» бөбекжай-бақшасы»МКҚК
Баланың таным процесстерін анықтау

Баланың аты-жөні: Шалимов Хасан

Тобы: Мектепалды тобы

Зерттелген уақыт аралығы:қыркүйек

Мақсаты:Баланың таным процесстерін анықтау

Зерттелген әдіс-тәсілдер: суретті тесттер

«Суреттің орнын есте сақта әдістемесі» Жады(есте сақтауы)	**«Қателескен мұғалім әдістемесі»** Қабылдау	**«Нүктені орналастыр» әдістемесі** Зейін	**«Сойлемді аяқта» әдістемесі** Ойлау	**«Өз ойынан сурет сал» әдістемесі** Қиял
Орташа Баланың алдына 5түрлі сурет беріледі. Бала оның тұру ретін есте сақтап қалу қажет. Содан кейін балаға көрсетпей орнындарын ауыстырып қойып, бала оның бастапқы ретін көрсету қажет. Бала 3-ін дұрыс орналастырды.	**Төмен** Жүргізуші оқу кезінде әдейі әртүрлі қателер жібереді. Бала қателерді тауып, өз көзқарасын білдіре отырып қателерді түзетуі керек. Бұл үшін қысқаша мәтіндерді қолдануға болады. Бала 1дұрыс тапты	**Орташа** Нүкте салынған кестелерді бірінен –соң бірі көрсетіледі. Кестедегі нүктелерді дәл сол көрсетілген орнына бос клеткаларға белгілейсіз». Бала 2-ін дұрыс белгіледі	**Орташа** Балаға аяқталмаған сөйлем айтып, әрі қарай жалғастыру сұралады.Бала 2-ін дұрыс аяқтады.	**Орташа** Балаға бір парақ қағаз, түрлі-түсті қаламдар беріліп, өз ойынан ерекше бір нәрсенің суретін салу ұсынылады.Бала өз ойыннан бірден жақсы сурет салды

Сандарды білуі	Пішіндерді білуі	«Түстерді айыра білуі»
Толық білмейді, шатасады	Толық білмейді, шатасады	Толық білмейді,шатасады

Танымдық іс – әрекеттің кемшіліктерін түзету

Атауы	Мақсаты
Хайуанаттар бағы	Зейін мен есте сақтау қабілетін дамыту. Хайуанаттардың балаларының атауларын есте сақтау арқылы тілдік қорды байыту.
Батпақтағы аңдар	Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту.
Біздің көңіл-күйіміз	Адамның эмоциональді қалыптағы жағдайларын тани білуге, оларды жеткізе білуге тәрбиелеу.
Біздің эмоциялар	Елестетуді дамыту. Эмоционалды қалыпты ұзақ есте сақтауды дамыту.
Табиғатқа саяхат	Тыңдау зейінің, эмоциональды есте сақтау жадын, әр түрлі әдістер бойынша эмоционалды қалыпты табиғат дыбыстарымен салыстыра білу қабілетін дамыту.
Табиғат кереметі	Есту зейінін, эмоциональды есте сақтауды, эмоциялық қалыпты табиғат құбылыстарымен сәйкестендіре білу қабілетін дамыту. Елестету қабілетін жетілдіру.
Мұхитқа саяхат	Есту зейінін, эмоциялық есте сақтау қабілетін дамыту, балалардың сөйлеу белсенділіктерін жетілдіру.
Табиғат құбылыстары	Ұзақ есте сақтау қабілетін дамыту. Сөздік қорды кеңейту. Берілген сөздерге сөйлем құрау қабілетін жетілдіру.
Қоршаған орта және біз	Қоршаған ортада өз орнын анықтау. Сөздік қорды кеңейту. Диалогтік сөзді дамыту.
Мен қандаймын?	Балаларда өзін-өзі бағалау қабілетінің пайда болуы және оны дамыту. Эмоциялық қалыптарды түс арқылы бейнелеу.
Қарым-қатынас жасайық	Коммуникативті қабілетті дамыту. Бір-бірімен қарым-қатынасты бағалау. Елестету, диалогтін сөзді жетілдіру.
Бауырсақ	Шығармашылық қабілеттілікті дамыту.
Шағала	Коммуникативті қабілеттілікті дамыту.

Сәлемдесу	Коммуникативті және байланыс, қарым – қатынасты дамыту. Сөздік қорды кеңейту.
Жақсылық жасайық	Коммуникативті қабілеттілікті дамыту
Ит адам досы	Кеңістікті бағдарлауды қалыптастыру.
Елестету	Бұлшық еттердің шиеленісінен арылу қабілеттілігін дамыту.
Неден кейін не?	Елестетуді жетілдіру.

Қоршаған ортамен таныстыру және сөйлеуді дамыту

№	Атауы	Мақсаты
1	**Алтын күз «Жемістер жинау» ойыны**	Жыл мезгілдері.Балалардың күз туралы ұғымдарын кеңейту. Күзгі табиғат жөнінде ерте, кеш, күз мезгілдері туралы білім беру . Күздегі ауыл шаруашылығындағы еңбектің түрлері жайлы ұғымдарын кеңейту. Жемістерді жинау еңбек етуге деген ынта мен икемділікке тәрбиелеу.
2	**Нан - ел байлығы**	Нан - өмірдің негізі екеніне түсініктерін кеңейту. Жердің қамқорлықты қажет ететінін түсіндіру. Диқаншылардың еңбегіне құрметпен қарауға тәрбиелеу . Өсімдікке өсіп - өну үшін ауа, су, жарық, жылу қажет екені туралы білімдерін дамыту. Кезекшінің міндетін атқару – нан салғышты дастаран басына әкеліп көмектесуге үйрету.
3	**Тау - тастар құпиясы**	Табиғат бұрышындағы жұмысты педагогпен бірге атқару. Өлі табиғаттағы қайталанбас құбылыс түрлері, туған өлке табиғатына сүйіспеншілік және жауапкершілік сезімін дамыту. Тау – тас құпияларын бірге анықтауға беімдеу. Қызығушылықтарын аттыру.
4	**Менің шкафтарым**	Балалар киім шкафтарын жинастыру. Бүктеп жинауды үйрету. Аяқ киімдерін ретімен жинау. Тазалық сақтауды, ұқыптылыққа тәрбиелеу.
5	**Ойыншықтарым**	Ойыншықтарды сүреге әдемілеп жинау, сөренi сүрту. Ойыншықтарды сындырмауға, ұқыпты жинауға тәрбиелеу.
6	**Жеміс жидектерді жасау**	Қағазды ортасынан түзу сызықпен бүктеу, желімдеу, жырту, мыжғылау арқылы жеміс – жидектерді жасау. Ұқыптылыққа, тазалыққа тәрбиелеу.
7	**Қыстап қалатын құстарға ұя жасау**	Қыстап қалатын құстарға жұмыртқа қабығынан ұя жасау. Балаларға құстар туралы,олардың өмір сүру ортасы, табиғат бұрышындағы, қыстайтын құстар өміріндегі адаманың рөлі туралы түсініктерін кеңейту . Құстардың жерде өмір сүретіндігі мен ауада ұша алатындығы жөніндегі ерекшеліктері туралы жалпы түсініктерін қалыптастыру .
8	**Бөлме өсімдіктері және оларды күту «Су тасушы» ойыны**	Су таситын шелекті жаңғақ қабығынан жасап үйрену.Балаларды бөлме өсімдіктеріне ылғалдың қажеттілігі туралы түсінікті қалыптастыру . Өсімдіктердің қасиеттеріне пайдасына зейіндерін аудару . Балалардың байқағыштығын арттыру .
9	**Шкаф жасау**	Сіріңке қораптарыннан шкаф жасау. Желімдеу, қию арқылы ұқыптылыққа және өзінің бұйымдарына деген қызығушылығын дамыту.

10	**Жабайы аңдар**	Сұраққа толық сөйлем құрап, жауап беруге үйрету. Жабайы жануарлардың кейбір ерекшеліктерін салыстыру мекендері, қоректену туралы түсінік беру. Аңдардың мінез құлқын бейнелейтін әңгіме арқылы балаларды анық сөйлеуге және оларды қорғауға үйрету.
11	**Ойыншықтар мерекесі**	Балаларды ойыншықтар туралы түсініктерін кеңейту,ойыншықтардың аттарын атай отырып.оларды сипаттауға,ойыншықтарды күтіп ұстауға тәрбиелеу.
12	**Ойыншықтар айтысы**	Балаларды ойыншықтар туралы түсініктерін молайту,ойыншықтардың аттарын атай атай отырып ,оларды сипаттауға қалай ойнау керек жолдарын аша отырып ,ұқыптылыққа,әдеміліке тәрбейелеу.Ойыншықты ұқыпты ұстауға дағдыландыру.
13	**Қысқы киімдер**	Балаларға киім, киім түрлері туралы түсінік беру. Ұлттық киім мен күнделікті киімдерді ажырата білуге үйрету. Әр мезгілде киетін киімдерді атай білуге, жұмбақтар шешуге үйрету.Киімдерді таза, ұқыпты киінуге тәрбиелеу.
14	**Көңілді қыс**	Балалардың қыс туралы түсінігін кеңейтіп, жыл мезгілдерінің ерекшіліктерін айтуға, көргендері мен аңғарғандарын дұрыс баяндауға, байланыстыра сөйлеуге төселдіру.
15	**Көктем**	Балалардың тілдерін дамытып, ой – өрісін кеңейту, сөздік қорын байытумен бірге есте сақтау қабілеттерін қалыптастыру, грамматикалық тұлғада жүйелі сөйлеуге, әңгімелеп айтуға, берілген сұраққа нақты жауап беруге үйрету, құстарға, ағаштарға, қамқор болуға, еңбекшіл болуға тәрбиелеу.
16	**Мамандықтың бәрі жақсы**	Балалардың ойлау қабілетін дамыта отырып,болашақ мамандыққа байланысты ұғымын тереңдетіп ,қызығушылығын арттыру,еңбеке деген құштарлығын ояту,үлкендердің еңбегін бағалауға тәрбиелеу.Көлік,мамандығы туралы білімдерін тянақтау.Сурет бойнша әңгіме құрастыруға,жұмбақтар білуге үйрету.
17	**Ынтымақ мерекесі**	Балалардың мерекелік көңілін көтеру, өздерінің ойларын ортаға салуға, тақпақ, әндерді анық нақты нақышына келтіре айтуға үйрету. Бірін – бір сыйлауға тәрбиелеу.
18	**Жеңіс мерекесі**	Баланың айналаны, өзін тануына, достарын бағалауға, құрметтеуге, ренжетпеуге, досының айтқанын аяғына дейін тындауға үйрету. Тілдерін дамытып, ой – өрістерін кеңейту, сөздік қорларын байыту, есте сақтау қабілеттерін дамыту.

Түзету жұмысы

№1.

Мақсаты: Баланың өз бетімен іс-әрекетін, шапшаңдығын, бейнелі ойлау қабілетімен есте сақтауын дамыту.

Қолданылатын құрал-жабдықтар: қарындаш, ақ парақ, түрлі-түсті бояу қарындаш, фломастер.

Сәлемдесу. Балалар бір-бірімен сәлемдесіп болған соң оларға ойын ұсынылады. «Сәнді қимыл» ойыны. Әркайсысы өз ойынан қимыл ойлап, бөлме ішінде ары-бері қимылды көрсетіп 2-3 минут жүреді. Кімнің қимылы сәнді? Назар аударғандары ұнаған қимылдарын салып, ойынды жалғастырады.

1 жаттығу: «Бейнелі ойлауы мен сезімталдығын дамыту».

Мақсаты: Баланың бейнелі ойлауын жетілдіру.

Жүргізуші: «Мен сендерге мысалдар айтамын, ал сендер әр айтылған мысал сайын көздеріңді жұмып, суреттен көріп отырғандай елестетіңдер».

*Елікке шабуыл жасаған арыстан.
*Құйрығын бұлғаңдатып тұрған ит.
*Көжеге түскен шыбын.
*Қараңғыда түскен найзағай.
*Сүйікті көйлегіне түскен дақ.
*Күн көзінде жалтылдаған тамшылар.
*Сүйікті ойыншығыңды ұрлап бара жатқан досың.

Енді жоғарыда айтылған мысалдарды естеріңе түсіріп, ақ параққа жазып көрсетіңдер. Бұл жаттығуды қолдану арқылы баланың көру есін дамытуға болады.

Сергіту сәті. Көрініс: «Сорғыш және доп»

Мақсаты: жекелей бұлшық ет топтарын жаттықтыруға арналған. Ойынға екеу қатысады. Біреуі үлкен үрленген доп, екіншісі допты сорғышпен үрлейді. Денесі желге толған «доп» аяқтары бүгіліп, қолы. мойыны босап, өзін еркін сезінеді. Басы төмен салбырап, доп ауамен толық толтырылмаған. «Сорғыш» допты үрлей бастайды. Қолдың әр үрлеген қимылы сайын «с» деген дыбыс шығады. Ауа толған сайын қолдары денесінен алшақтап, басын жоғары көтереді. Доп дөп-дөңгелек болып үрленеді, шлангасын ағытып жібергенде күшпен «ш» деген дыбысы шығады.

Денесі қайта босаңсып, бастапқы қалпына келеді. Соңында ойыншылар орындарын ауыстырады.

№2.

Мақсаты: Баланың қарым-қатынас дағдысын қалыптастыру, кеңістікте бағдарлауын дамытумен қатар зейінін, көру арқылы есте сақтауын дамыту.

Қолданылатын құрал-жабдықтар: қарындаштар, ақ парақ, түрлі-түсті қарындаштар мен таяқшалар, бояулар мен фломастер.

Сәлемдесу: сәлемдесу аяқталған соң баланың жігерлілік, табандылық сияқты қасиеттерін дамытуға байланысты ойын ұсынылады. Балалар шеңбер жасап турады. Олардың арасынан уақытша ойыннан шыға тұратын баланы өздері таңдайды. Ұйымдастырушыны баланың рөлі – ортаға шығып, әртүрлі қимыл көрсетіп, қалғандары сол қимылды айнытпай қайталауы керек. Уақытша ойыннан шыққан бала қайтып келіп, шеңбер бойыны тұрып, ұйымдастырушы баланың кім екенін анықтауға күш салады. Егер ол дұрыс танып, атаған жағдайда ойын аяқталады немесе балалардың қалауымен ойын жалғастырылады.

Сергіту сәті. Ойын: «Мен қайдамын?».

Мақсаты: кеңістікте бағдарлауын, есту арқылы қабылдауы мен көру есін дамыту, зейінін аудару.

Жүргізуші: Қазір мен сендермен мынадай ойын ойнамақпын. Сендердің араларыңнан біреу ізкесуші болып сайланады. Біз оның көзін байлаймыз. Ол бөлменің бұрышында тұрады, ал қалғандарын бөлменің әр жерінен орын аласыңдар. Балалар өз орындарын тауып болған соң ізкесуші балалардың біреуінің атын айтады. Сол бала тұрған орынан қозғалмастан маңайындағы кез-келген затты тоқылдатады. Ізкесуші дыбыстың шығуына байланысты өзі атын атаған баланың қай жақта тұрғандығын атайды. Дұрыс танып, атаса басқа бала ізкесуші болып сайланып, ойын ары қарай жалғастырылады.

2 жаттығу:
Мақсаты: көру есін дамытуға бағытталған.
Баланың алдына таяқшалар ұсынылады. Бұл таяқшалардан қандай да қарапайым денелер (үй, шаршы, үшбұрыш) жасауға болады. Бала назарын осы денелерге аударып, кейін құрастырылған денелерді жауып қойып, еске түсіруін сұраймыз. Бұл жаттығуды күрделендіруге болады (түрлі-түсті таяқшаларды қолдану арқылы). Бала түс бойынша таяқшалардың орналасу ретін еске сақтап, өз еркімен құрастыра алуы керек.
Келесі нұсқа: құрастырылған дене таяқшаларын санау арқылы баланың көру есі ғана емес, санау іскерлігі де жетіледі.

№ 3.

Мақсаты: Баланың қарым-қатынас дағдысын қалыптастыру, көпшілік ортада өз-өзін ұстауын, өзіне - өзі сенімділігін арттыру және қорқынышын сейілту. Ес процестерін дамыту.
Қолданылатын құрал-жабдықтар: қарындаштар, ақ парақ, түрлі-түсті қарындаштар, бояулар мен фломастер.

Сәлемдесу. Балалар бір-бірімен сәлемдесіп болған соң ойын ойналады «Серіктер». Балалар бөлме ішінде еркін қозғалып жүріп, қай елге сапар шегетіндерін айтады. Бір – бірін естіген балалар қолдарынан ұстап, бірге жолаушылайық, деп бір мәмілеге келіп, өзара келіседі. Ойынның басты мақсаты да жол-жөнекей өзіне серік табу болатын.

Ойын: «Суреттерді орнына қой».
Мақсаты: еске сақтау ауқымын кеңейту.
Мысалы: қант, оқ, жәшік, балық, би, алмұрт. Кейін айтылған сөздердің суреттерін тауып беру.

Сергіту сәті. Ойын: «Тығылмақ».
Мақсаты: Бір-біріне жағымды әсер қалдыру, өзін-өзі сенімділігін арттыру, қорқынышын сейілдіру.
Ойынның барысы: Балалар өз арасынан бір баланың көзін мықтап байлап, өздері бірінің қолдарынан бірі ұстасып өлең айтады. Соңғы сөзді айтып үлгерместен жан-жаққа бытырап қаша жөнеледі. Ортадағы көзі байланған бала оларды ұсауға кіріседі. Ұстап алға жағдайда көзін шешіп, ойынды басқа бала жалғастырады.
Ойын: «Бейнесіне қарай тану».
Мақсаты: Баланың байқағыштығын, еске сақтауын дамыту. Балалардың қалауымен топтан 5 бала таңдалынады. Біреуі жүргізуші болады. Қалғандары «көрермендер» болып, орындықтарға жайғасады. Олар жүргізушіге өздерінің сыртқы бейнелерін көрсетеді. Жүргізуші мұқият қарап, есіне сақтауға тырысады. Кейін жүргізуші олардың әрқайсысының бейнесін көргені бойынша салып береді.
Үйге тапсырма: Ата-аналарға баламен жұмыс жасау қажет. Есте сақтаудың әдістерін үйрету, мысалдар келтіру, әңгіме оқытып, мазмұндау сияқты тәсілдерді пайдалану.

№ 4

Мақсаты: Баланың байқампаздығын, қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру, жаңалыққа ұмтылу сияқты қасиеттерін дамытумен қатар бейнелік есін, бұлшық еттерін жетілдіруге бағытталған.
Қолданылатын құрал- жабдықтар: ақ парақ, қарындаштар, бояулар, түрлі- түсті қарындаштар, фломастерлер.

Сәлемдесу. Ойын: «Айна»

Мақсаты. Қарым –қатынасын, байқағыштығын дамыту. Топ ішінен бір бала жүргізуші болады. Ол көз алдына көп айнасы бар дүкенді елестетеді. Жүргізуші бала шеңбер ортасында тұрады, ал балалар шеңбер бойында тұрады. Ол әртүрлі қимылдар көрсетеді., ал «айналар» сол қимылды қайталайды.
Ескерту: Жүргізушінің рөлін барлық бала ойнауға болады.
3 жаттығу: Бейнелік ойлаудың тура және ұқсас түсінігі.
Мақсаты: Бейне арқылы түсінігін қалыптастыру. Жаттығу екі кезең бойынша өтеді. Осы кезеңде бала көрген бейнесін мықтап есіне қалтыра алмайды. Сондықтан оларға графикалық бейнелерді көрсетуді қолдану керек.

«Мен айтқан сөздердің әрқайсысына сурет салып көріңдерші»Баланың қандай да бір бейнені көру арқылы қабылдап, түйсіну тез әрі жылдам болады. Мысалы: бірқатар топталар үлгісі:

Топтама 1.

Жүк машинасы	Ақылды мысық
Ашу	Қорқақ бала
Қызықты ойын	Қыңыр бала
Ағаш	Мамыражай ауа-райы
	Қызықты ертегі
Адалдық	Жақсы дос, жолдас

Екінші кезең мысалдар мен сөздерді ойда сақтаумен сипатталынады.

Сергіту сәті. Көрініс «Байланыс».

Балалардың біреуі жүргізуші болады. Ол бөлмеден шығып, кетеді, ал қалғандары жүргізушінің кім болғандығын табуы керек. Ол туралы мінезіне сәйкес сұрақтар қойылады.

- Оның мінезі қандай жануарға ұқсайды?
- Қандай өсімдікке ұқсайды?
- Қандай тамақ, сусын ішеді?

Қойылатын сауалдар әртүрлі болғаны дұрыс және жүргізушінің қиялына байланысты. Тек бір ғана ескерту. Баланың кескін-келбетіне байланысты сұрақтар қоюға болады.

Ойын: «Қиялдаған затты беру»

Мақсаты: байқампаздығын, бейнелі ойлауын дамыту. Мысалы: мысықты сипайды, доппен ойнайды. Заттың атауы дауыстап айтылмайды, тез қимылмен көрсетілінеді. Зат барлығының қолынан өтеді, әрбіреуі нендей зат берілгенін қолымен ұстап көріп, сезіне білуі керек.» мамықтай жұмсақ,мысық, тығыз доп). Бұл жаттығу есте сақтауды дамытуға арналған тамаша тәсіл.

Қоштасу.

Үйге тапсырма: Ата-анасымен бірлесіп берілген тақырып бойынша дамыту. Жұмыстарын жүргізу. Есте сақтаудың қарапайым әдістерін ұсыну. Мысалы: бала бірнеше секунд жазу үстелінде жатқан заттарға назар аударып қарап алып, жауып қойып есіне сақтағанын айтып беру т.б. Тағы бір қарапайым әдісті ұсынуға болады: балаға өзін фотоаппарат деп елестетіп, өзін қоршаған заттар мен адамдарды, ситуациялық жағдайларды суретке түсір деп ұсыныс жасау. Осындай қарапайым әдістерді үйде баламен жасауға болады.

№5

Мақсаты: Баланың байқампаздығын, зейінін дамыту, бейнелік ойлау қабілеттерін және есте сақтауын жетілдіру.

Құрал-жабдықтар: қарындаш, ақ парақ, балаларға арналған орындықтар.

Сәлемдесу. Балалар бір-бірімен амандасып болған соң ойын ойналады.

Ойын бала белсенділігін дамытуға бағытталған.

Ойын: «Бастапқы жағдай», - деп аталады.

Мақсаты: байқампаздығын, зейінін дамыту.

«Балалар, мен сендерде сергіту жаттығуларын жасауға шақырамын. Әркім өз орындығын тауып орналассын. Менің нұсқауымен «Тұрыңдар» дегенде сендер жылдам орындарынан тұрып, «отырыңдар» дегенде отырулары керек. Барлықтарың бірге тұрып, бірге отыруға тырысыңдар».

3 жаттығу «Бейнелік ойлаудың тура және ұқсас түсінігі».

Мақсаты: Бейнелік ойлау қабілетін дамыту. Екінші кезеңі мысалдар мен сөздерді қағаз бетіне белгілемей ойда сақтауды дамыту.

Психолог: «Балалар, мен сөздерді оқимын, ал сендер осы сөздерді естеріңе сақтауға тырысыңдар және де осы жолы әр сөзге сурет салысыңдар. Ал қазір ақ парақ алып, сөздерді естеріңе түсіре отырып, жазыңдар».

Сергіту сәті. Көрініс «Шаңсорғыш пен шаң».

Мақсаты: есте сақтау қабілетін жетілдіру. Жеке сөздерден құрастыру. Ойынға қатысушылардың әркайсысы кезекпенен кез-келген сөзді айтады. Әркім өзінің ойлаған сөзін айтпас бұрын алдыңғы балалардың айтқан сөздерін қайталауы керек. Нәтижесінде жалпы бір өлең немесе әңгіме шығуы керек.

Қоштасу.

Үйге тапсырма: Ата-анасымен бірлесіп берілген тақырып бойынша дамыту әдістерін жүргізу керек. Балаңызға карточкадан көрсетілген сандық қатарды көрсетіп, жатылған қалпында қайталауын сұраңыз. Кейін бұл қатар бір санмен көбейеді. Бұл максималды сандық өлшемді бала қалай қайталай алады?

6	2					
2	8	3				
3	7	1	4			
6	3	9	1	5		
7	1	4	9	2	6	
8	4	1	8	3	9	2

№7

Мақсаты: Баланың қарым-қатынас дағдыларын, өзара топтық байланысын, есте сақтаумен және қабылдау қабілетін дамыту.

Қолданылатын құрал-жабдықтар: үлестірмелі материалдар, қарындаштар.

Сәлемдесу. Балалар бір бірімен сәлемдесіп болған соң белсенді іс әрекетін дамыту мақсатында «Жануарлар» ойыны ойналады. Ойында балалар екі топқа бөлініп, әр топ бір-біріне жануарлар әлемінің көрінісін бейнелеп, кім қандай аңды көрсетіп тұрғандығын тауып жарысады.

5- жаттығу «Баланың көзге көрінетін нәрсені сезінуі»

Мақсаты: Қабылдай отырып сезінуін жаттықтыру.

Жаттығуды орындау үшін ақ парақ, қарындаш, секундомер қажет. (Төмендегі суретте (28) 12 бейне көрсетілген). Балаға суреттің 1-ші қатарын көру ұсынылады. Қалғаны парақпен жабылады. 30 сек. өткен соң сурет толық жабылып, тек 1- ші қатардағы заттарды есте сақтағаны бойынша салады. Кейін салынған суретті үлгідегі суретпен салыстырады. Ары келесі қатарға өтіп, жұмыс жалғастырылады.

Сергіту Сәті. Ойын «Сәтті социаметрия».

Мақсаты: қысқа мерзім ішінде топ балаларының өзара қатынасын анықтау.

Нұска: «Бір-бірлеріңнің қолдарыңнан ұстаңдар (өздеріңе ұнайтын жақсы қарым-қатынастағы).

Ойын: «Баяғыда мысық өмір сүрген екен .....» .

Мақсаты: есте сақтауын дамыту.

Жаттығу бала ойын толықтырумен сипатталынады. Мысалы:

--- Мына мысық әдемі екен .....

---- Мына мысық әдемі әрі мамықтай екен .....

----- Мына мысық мамықтай жұмсақ, жасыл көзді .....

Басқа да нұсқауларды да қолдануға болады. Мысалы: «Әжем тәтті нан пісірді. Бұл .....».

Қоштасу:

Үйге тапсырма: ата-анаға баламен берілген тапсырма бойынша жұмыс істеу керек.3-ші топтамада баланың есте сақтау қабілеттерін дамытудың басқа да әдістерін үйрету.(Өлеңге құрастыру, сандық қатардан бастап, жеңіл сандарды есте сақтау) Мұндай әдістер баланың ұзақ есте сақтауын дамытады.

№ 8

Мақсаты: Қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру, қабылдауын сезінуді дамыту, қорқынышын сейілту және байқағыштығы мен есте сақтау қабілетін дамыту.

Құрал- жабдықтар: үлестірмелі материалдар (абстактілі фигуралар бейнеленген суреттер), карындаштар, ақ парақ.

Сәлемдесу. Балалар бір бірімен сәлемдесіп болған соң белсенді іс әрекетін арттыруға бағытталған ойын ұйымдастырылады. «Бір ғана әріп». Балалар шеңбер бойында дөңгеленіп отырады. Балалар өз беттерімен бір әріпті таңдап алады. Бөлме ішіндегі бір заттың атауы сол әріптен басталу керек.

Әрбір бала өзі таңдап алған әріптен басталатын затты сағат тілі бойынша атайды. Ең соңғы ойыншы таңдалған әріп бойынша затты атай алса, сол бала жеңімпаз атанады.

6- жаттығу. «Сезімін ояту».

Мақсаты: қабылдауын сезінуін дамыту.
Алғашқыда балаға 4 абстрактілі фигура ұсынылады. Олардың әрбіреуін бала бірнеше минут ішінде көруге тиіс. Кейін фигуралар жабылып, бала ойша көз алдына елестете отырып, фигураларды қағаз бетіне түсіреді.

Сергіту сәті. Ойын. «Тапқыштар».
Мақсаты: баланың көңілін аудару, қорқынышын сейілту.
Балалар екі топқа бөлінеді, бірінің артынан бірі қатарға тұрады. Бұл жарыс ойыны іспеттес. Әр топ ерекше қадаммен бірнеше метр жүру керек. Жүргізуші қай жерге дейін жүру керектігін белгілейді. Он аяқты сол аяқтың артына мейілінше алшағырақ қойып, белгіленген жерге жеткен топ жеңімпаз атанады.

Ойын. «Шекарашылар»
Мақсаты: байқампаздығын, есте сақтауын дамыту.
1-ші нұсқа: бөлмеде орындықтар әр жерде орналасқан. Бала (шекарашы) орындықты кез-келген жағынан айналып өте алады, ал басқа бала (топ басшысы) жолды есіне сақтап, жасағын тура сол жолмен алып өтуге тиіс. Кейін шекарашы, топ басшысы болып, басқа да балалар сайланып, ойынды жалғастырады.

Қоштасу.
Үйге тапсырма: Өтілген тақырып бойынша ата-аналарға тапсырма: балаға таяқшалар беріп, қарапайым заттар жасату (үй, шарша, үшбұрыш, жалау,т.б.)
Осы фигураларды жауып қойып,қайталап құрастыруын сұрау.

№9

Мақсаты: Қарым-қатынас дағдыларын жетілдіру, есту арқылы есте сақтауын жаттықтыру , өз бетімен зейін аударуын, есте сақтауын дамыту.
Құрал – жабдықтар: балалар орындықтары, қарындаштар, торлы және ақ парақ.
Сәлемдесу. Балалар бір бірімен сәлемдесіп болған соң белсенді іс әрекетін арттыруға бағытталған ойын ұйымдастырылады. «Қағаз үстімен жүру». Балалар екі топқа бөлініп, ойын жарыс түрінде өтеді. Әр топта екі парақтан болады.Тек қағазды басыңыздар, ол үшін екі аяқпен бір парақ қағазда тұру керек. Ал, екінші парақты алдына тастау керек. (осылайша белгіленген жерге және қайтар жерге дейін). Барлық топ мүшелері кезекпен жарысады.

7- жаттығу. «Сөздік материалдар».
(көру және есту арқылы есте сақтауларын жаттықтыруға арналған)
Мақсаты: баланың сөздер туралы түсінігін қалыптастыру.
Жүргізушінің сөзі: «Мен сендерге суреттен көрсете отырып, сөздер оқимын. Әр сөздің түр-түсін, иісін, дәмін, дыбысын көз алдына елестетіңдер. Мысалы: тіс сықпасы (пастасы): түрі-ақ, жылтыр, иісі жағымды, дәмі тәтті, қышқыл немесе бірыңғай тәтті».

Қағаз	Жүн	Етік
Ұя	Арба	Саусақ
Мысық	Шаш	Сусын
Дөңгелек	Гүл	Піл
Таяқ	Орамал	Сүйіс
Фильм	Жас	Автобус
Құймақ	Бәтеңке	Дәрігер
Бақыт	Құс	Балмұздақ

Әр сөзді сипаттап, бейнесін елестете отырып, ойда қалдыру.

Сергіту сәті. Ойын «Орын беру».

Балалардың біреуі шеңбердің нақ ортасында орындыққа отырады. Қалғандарының міндеті- ешқашандай күшке бармай жүргізуші баланың орнын алу. Бұл жаттығу балалардың қызығушылығын арттырады және де өте жақсы жаттығу болып табылады. Сондай-ақ басқа адамдардың сеніміне кіру сияқты қасиеттерін арттырады. (сұрау, кондіру, сендіру) Жүргізушіге сұрақ қоюға болады. «Неге тек осы балаға орындығыңызды бердіңіз, ол бала қандай қасиетімен сізге ұнады?,- деген сияқты сұрақтар қойылады.

Тапсырма: «Есту диктанты».
Мақсаты: оз бетімен есте сақтауын, зейінін дамыту. Балалар тапсырма нұсқауларын тыңдап, шарттарын орындауға тиіс. Мысалы:1шарт) 5үй әртүрлі мөлшердегі, 2 шарт) 4 үй ең кішкентайы, 3) 2-ші үйдің төбесінде мұржа,4) ортаншы үйдің терезесі шар тәріздес.
Қоштасу.
Үйге тапсырма: үйде баланың өз бетімен істейтін әрекеттерін дамыту.

№ 10

Мақсаты: Қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыру, көру есін жаттықтыру, тұтастай қабылдауға үйрету, өз бетімен әрекет етуге баулу, жылдамдығын, байқампаздығын, ұжымда бірлескен іс-әрекетін дамыту.
Құрал-жабдықтар: балалар орындықтары, қарындаштар, дәптерлер, сіріңке, магнитофон.

Сәлемдесу. Ойын «Жаңылыс».
Мақсаты: баланың белсенділігін арттыру, есте сақтау қабілетін жетілдіру. Топтың ішінен жүргізуші сайланады. Оның көзі байланып, теріс қарап турады. Қалған балалар бірінің колынан бірі ұстап, шеңбер жасап тұрады. Олар ұстасқан бойы шеңбер бойымен жүреді, айналады. Сонымен шатасып, жаңылысып, бүтін «оралған жіпке» айналады. Жүргізушінің міндеті: «оралған жіпті» ажырату. Осындай сергіту жаттығулары балалардың топтағы ұйымшылдық қасиеттерін дамытуға бағытталады.

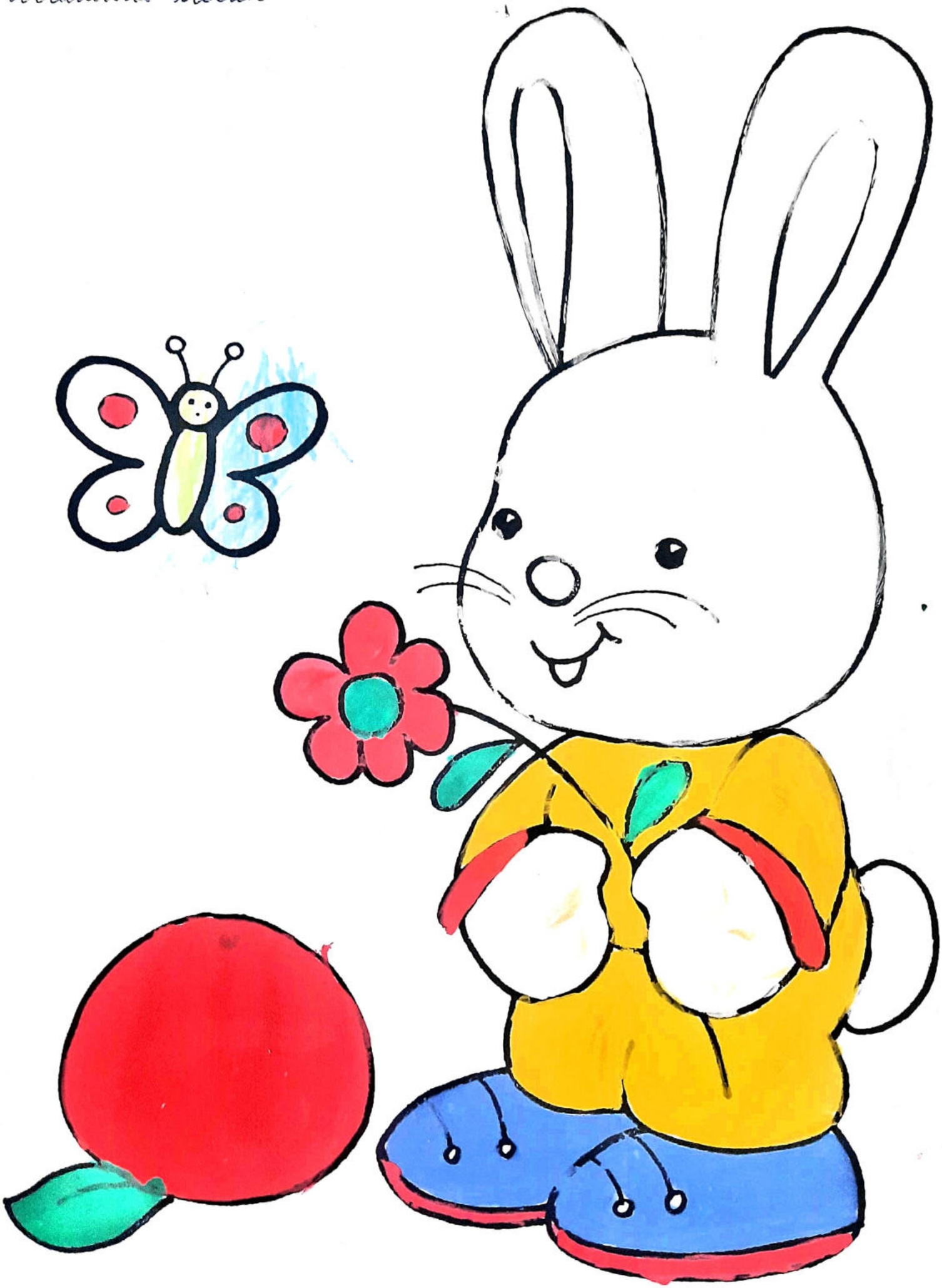
8 жаттығу. «Фигуралар».
Мақсаты: көру есін жаттықтыру.
Балалар жұптарға бөлінеді. Алдымен жұптағы баланың біреуі үстел үстіне сіріңкені жайып, парақпен жауып қояды. 1-2 секундқа ашып, құрастырылған фигураны досына көрсетеді. Екінші ойыншы көзін жұмып, қанша сіріңке жұмсалғанын санауға тырысады. Көзін ашып, сіріңкенің орналасу дұрыстығын тексереміз. Кейін ойыншылар рөлдермен алмасады.

Сергіту сәті. Ойын «Ән».
Мақсаты: баланың мазасыздығын сейілту, көңіл-күйін көтеру.
Балалар шеңбер жасап, орындықта отырады. Шеңбердің ортасына жүргізуші шығып «Біз бәріміз бірге өзімізге жақсы таныс бір әнді айтып көрейік. Бұл ән екі шумақтан тұрады». (Егер керек болса сөздерін еске салу). Жүргізуші ойын ережелерін еске салып өтеді: «Мен шапалақ ұрғанда әнді айтуды бастаймыз», ал екінші шапалақ ұрғанда ән жалғасады (ойы бойынша, өз ішінен), ал үшінші шапалақта барлығы бірге дауыстап айтады.

Тапсырма. «Көру диктанты».
Мақсаты: көру арқылы қабылдауын дамыту. Баланың көру арқылы қабылдауына тақтаға немесе карточкаға жазылған сөздер ұсынылады (1 секундта 1 әріп). Кейін сөздер жабылып, қатысушылар берілген тапсырманы естеріне сақтағаны бойынша орындайды.

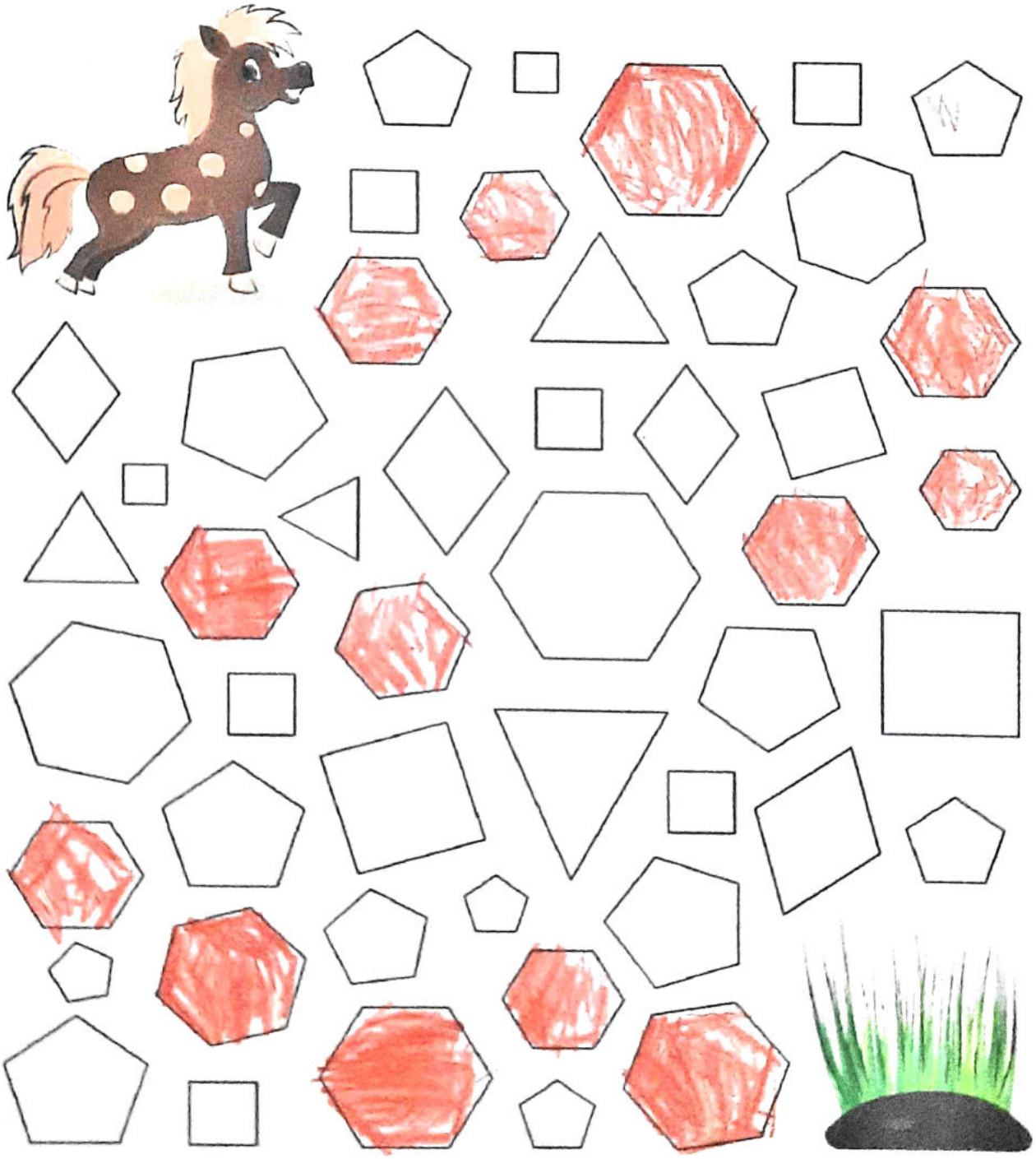
Қоштасу.
Үйге тапсырма: Өтілген тақырып бойынша ата-аналарға тапсырма: таяқшаларды санату, фигураны құрастыру сияқты жаттығулар баланың көру есін ғана емес, санау іскерліктерін де жетілдіреді.

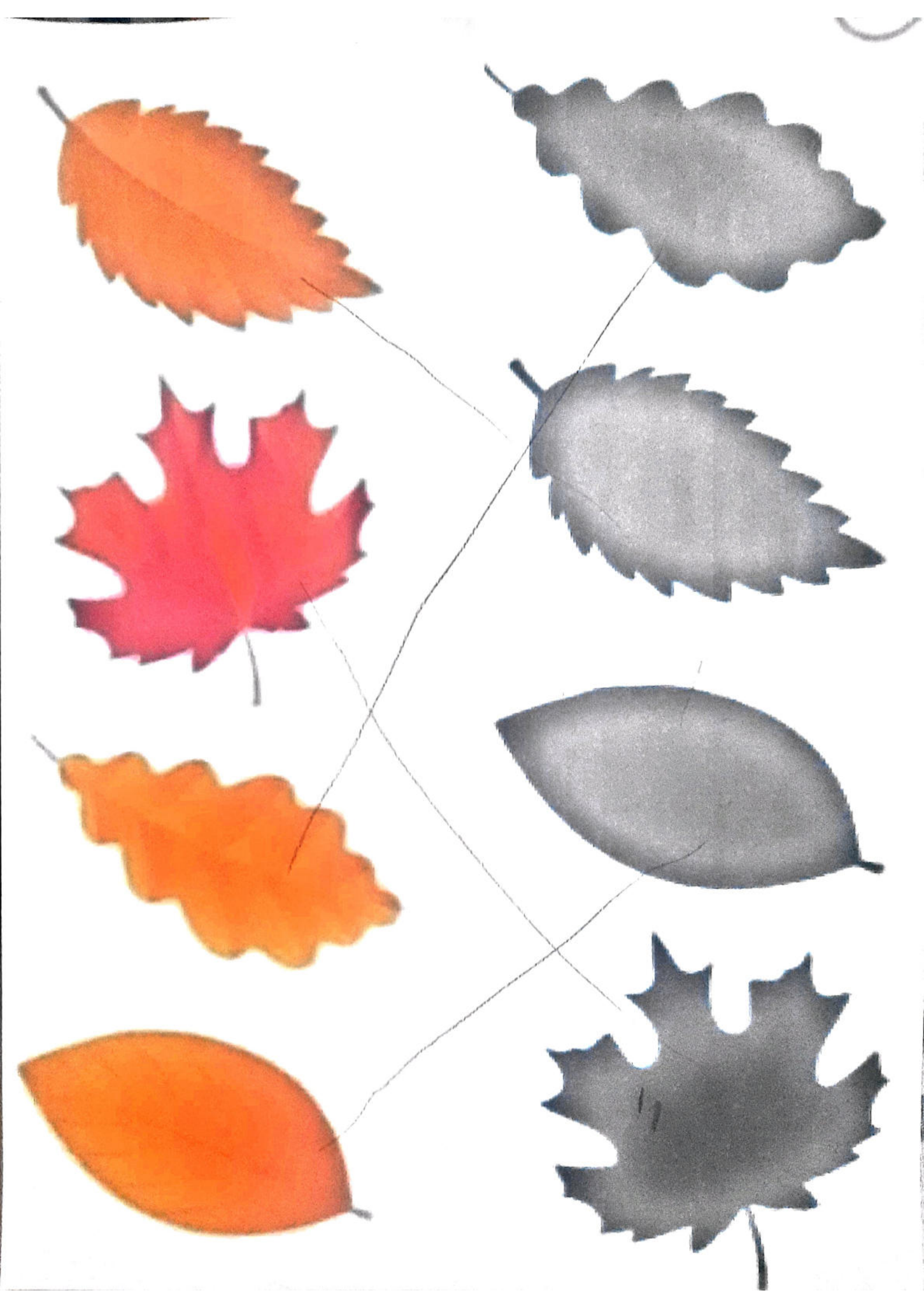
Шамиссов Хасан

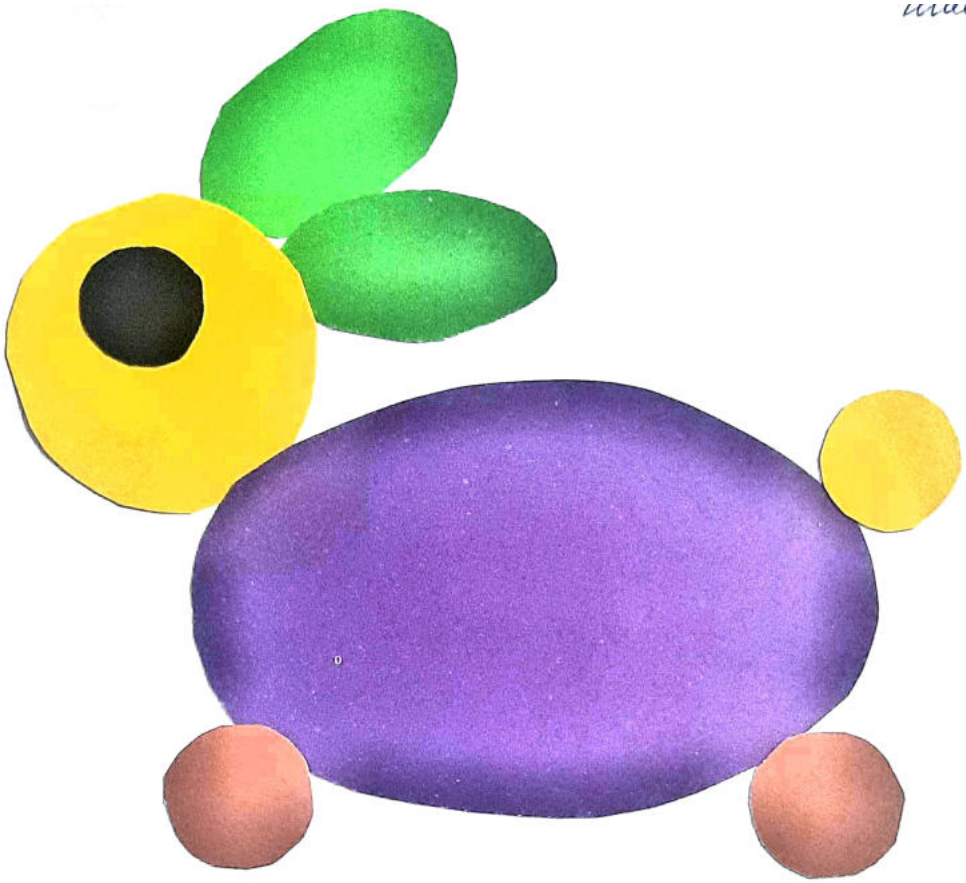

Шаншанов Ғасан

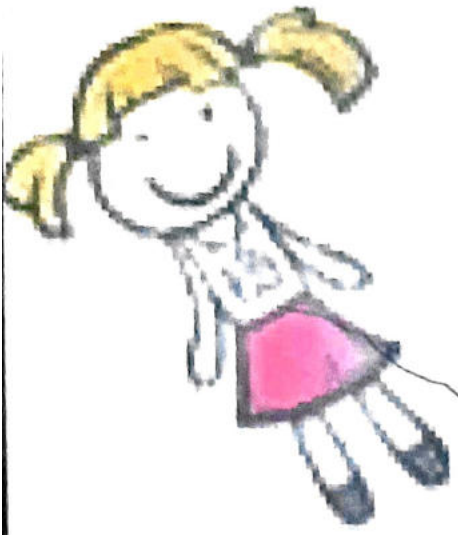
Фигуралармен лабиринт

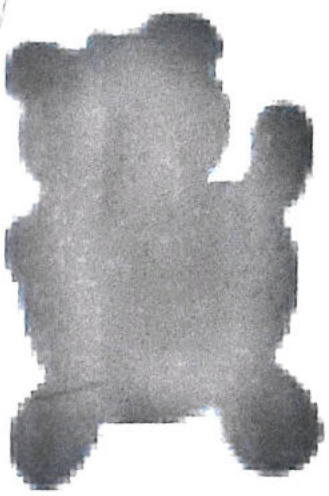

Шамилов Тасан

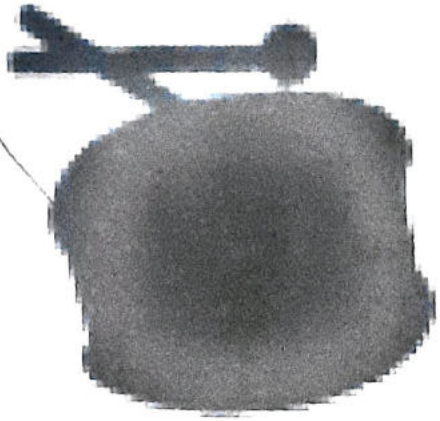

Ойыншықтар

ДОП

МАШИНА

ҚУЫРШАҚ

Андар

Бұл аю.

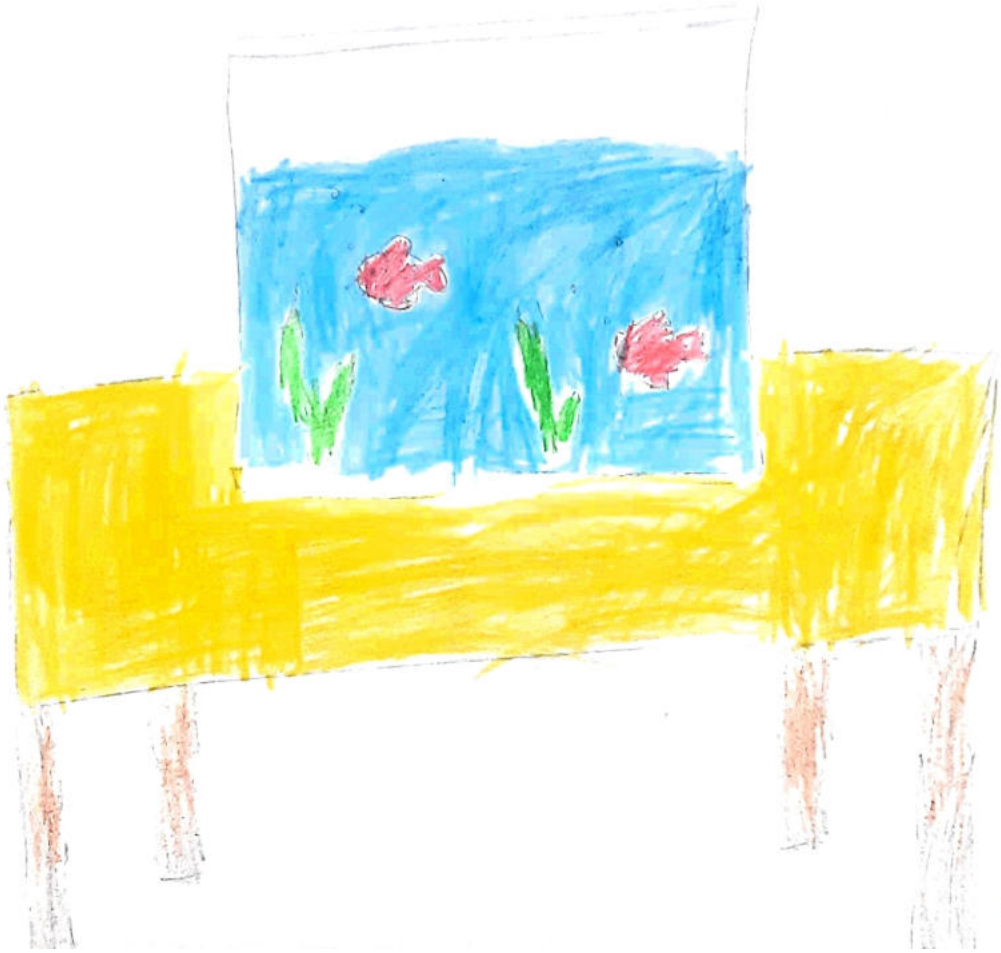

Бұл қоян.

Бұл түлкі.

"Аквариумдағы балықтар"

Шаяхметов Хасан

Шалимов Костя

Шамилов Хасан

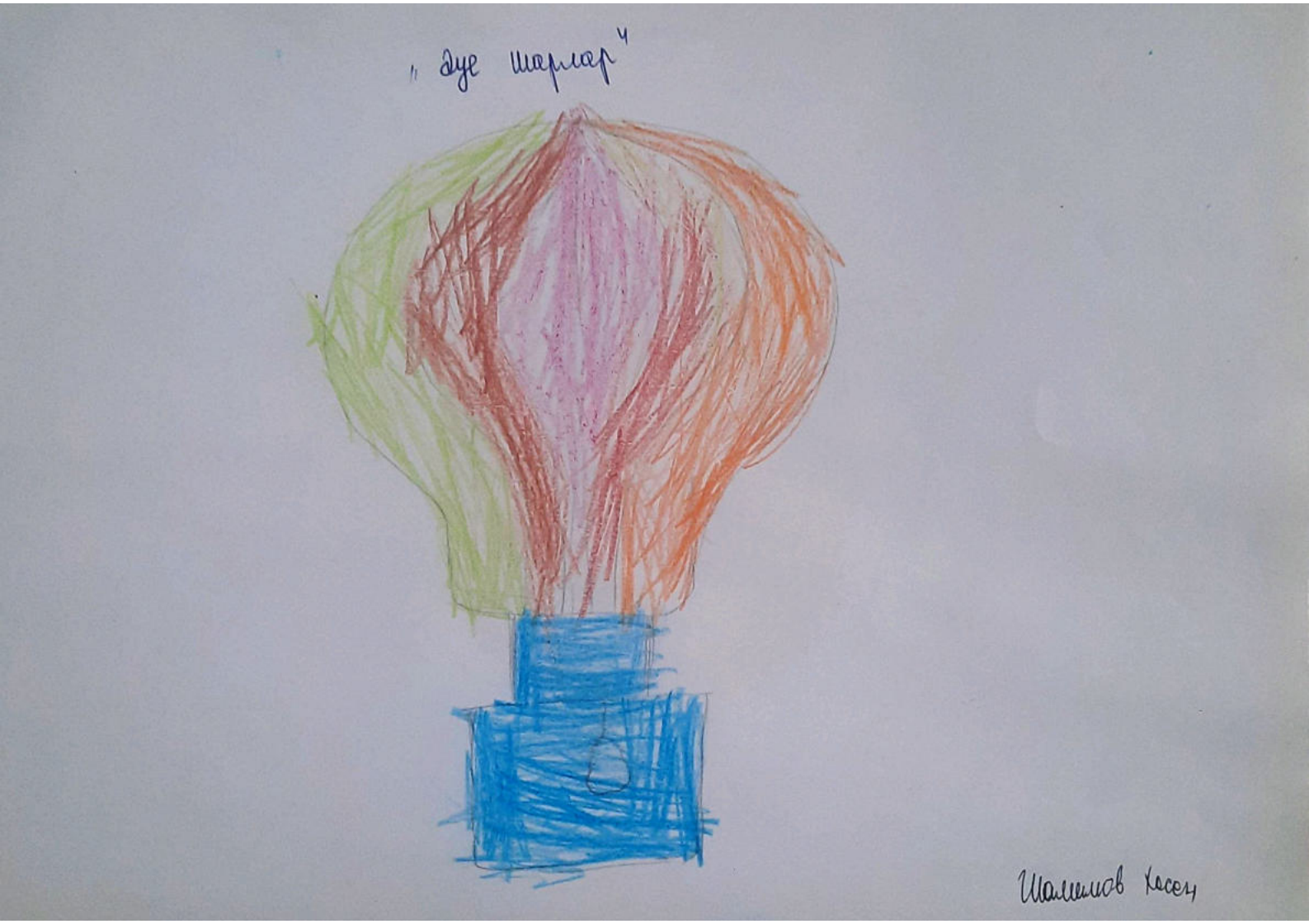
« Біздің жеңіл машинамыз

Шаймиев Хасан

Мысковый
Шалимов Кесен.

Қуёш мен шуақ
Шалшиев Қаҳрамон

"Аук шарлар"
Шамилов Хасен

Сутінки осьминожки

Шамшиов Ухэн

"Костюкі гүлдер"

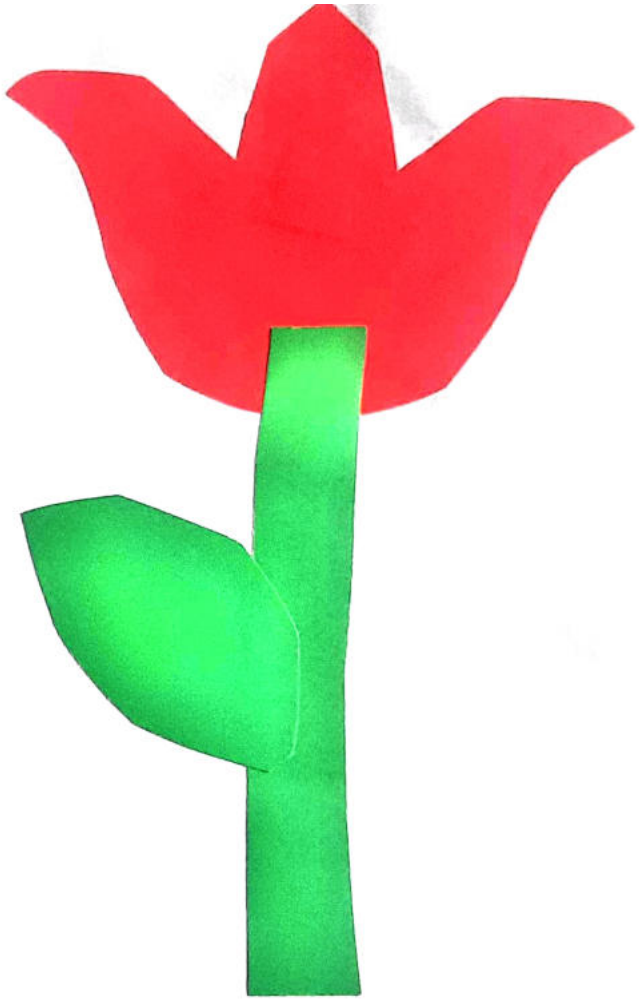
Шамшиев Хасан

« Эжелиң комзолы »

Шамилов Хасан

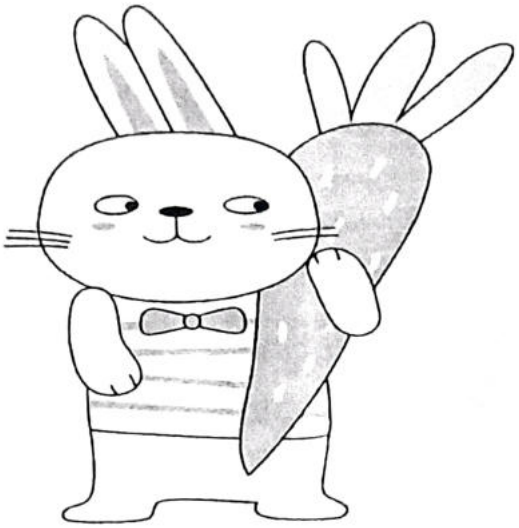
Тапшырма: „Эдемі гүлдер"

Шамилов Хасан

Хасен

1

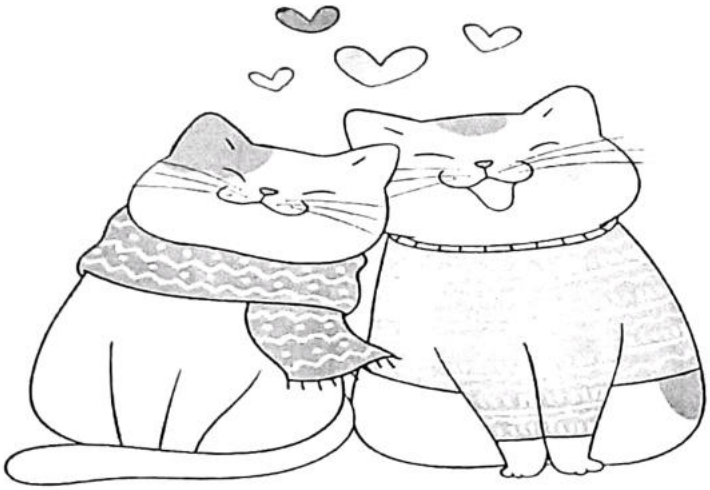

1 1 1 1 1 1 1

1 1 1 1 1 1 1

1 1 1 1 1 1 1

2

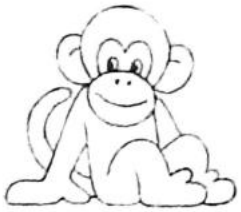

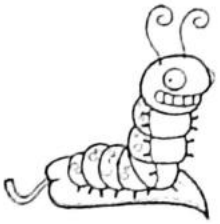
2 2 2 2 2 2

2 2 2 2 2 2

2 2 2 2 2 2

Шамшиев Хасан

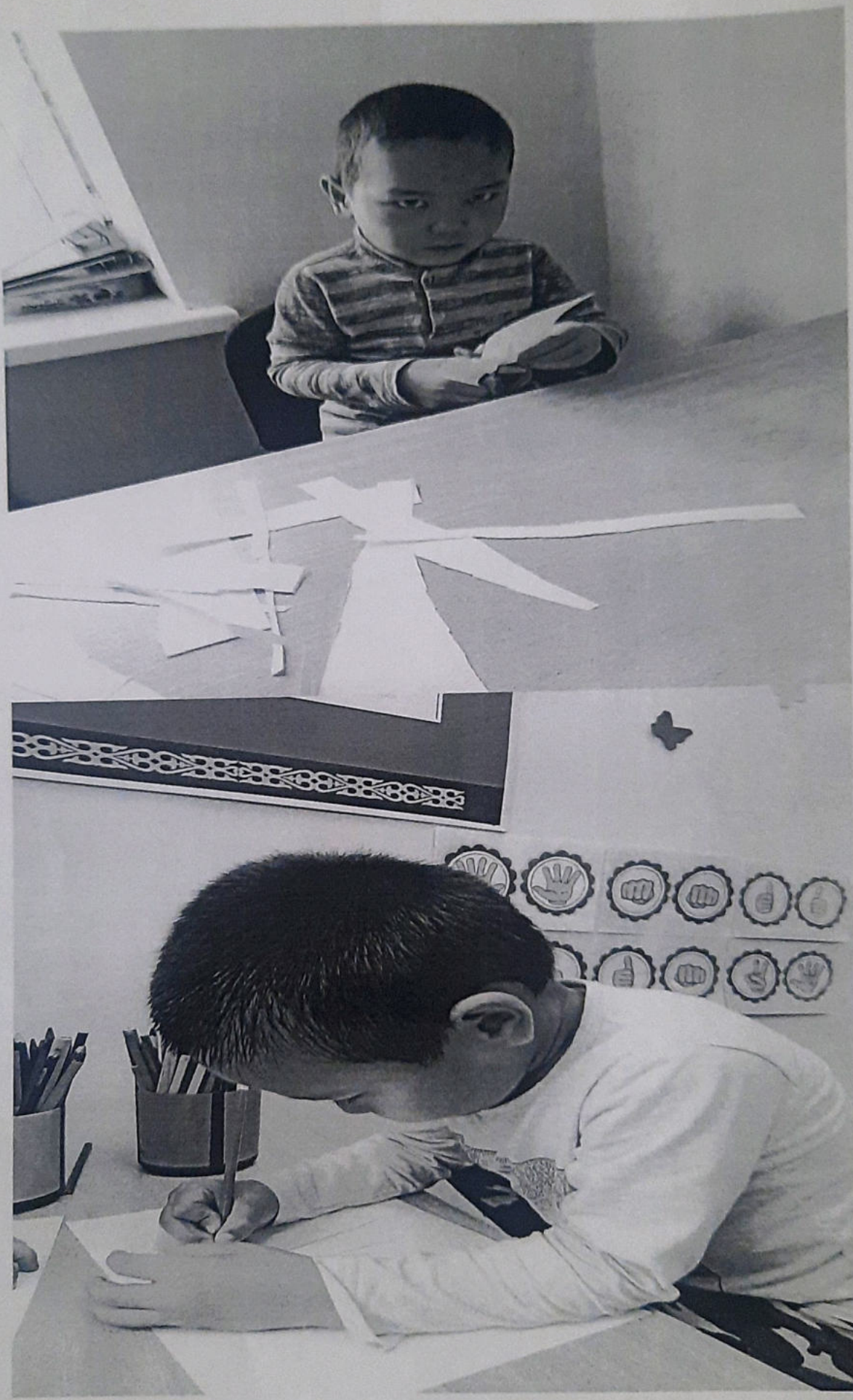

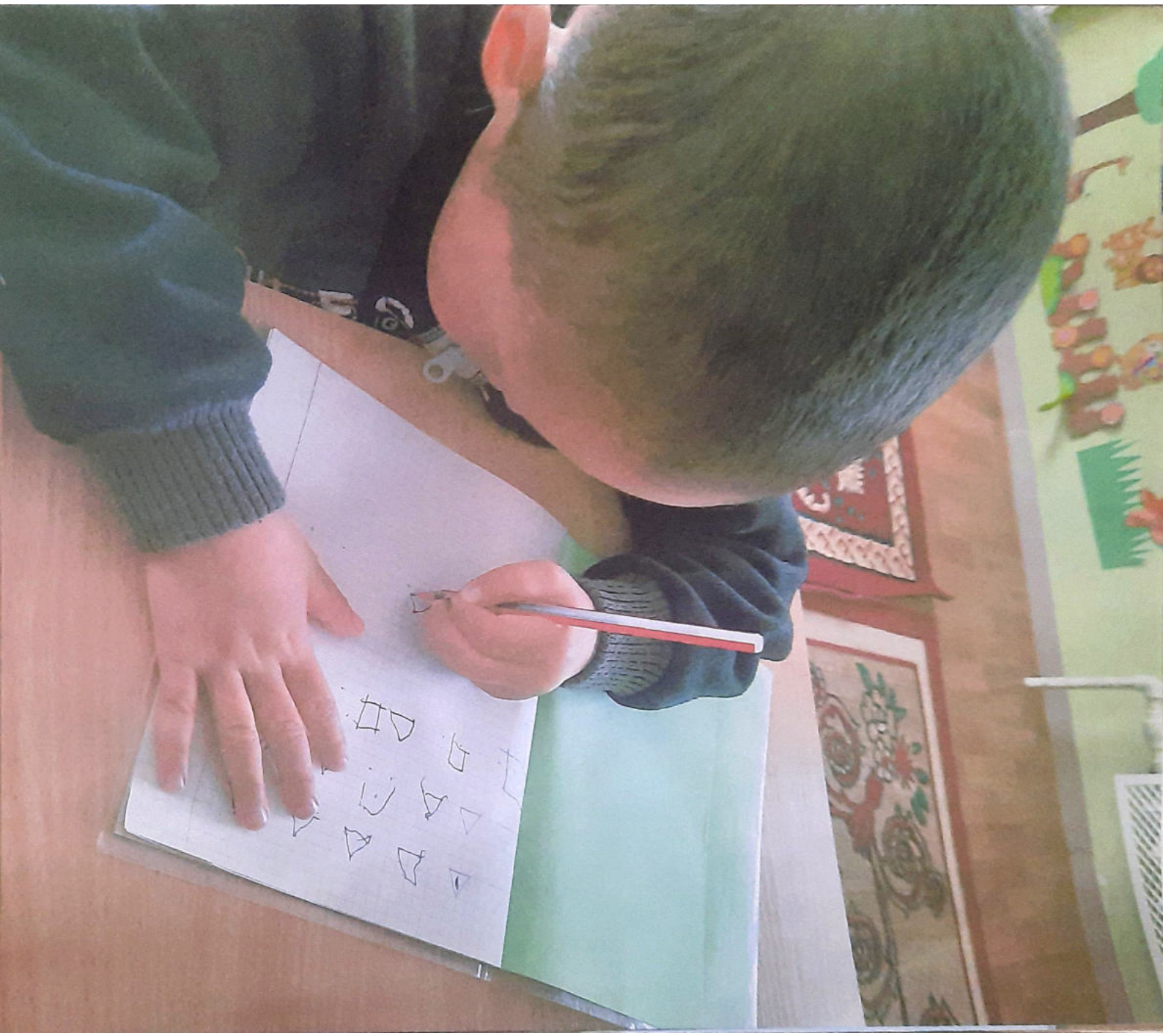
Ақшақ қар

Шалшилов Хасан

МАҚТА ҚЫЗ
БЕН МЫСЫҚ

